Schoolplan
2015-2019

De Toermalijn

“Worden wie je bent in de wereld van morgen”.

Inhoud

HOOFDSTUK 1 INLEIDING 4

HOOFDSTUK 2 ALGEMEEN 6

2.1 Zakelijke informatie 6
2.1.1. Kenmerken directie en leraren 6
2.1.2. Kenmerken leerlingen 7
2.1.3. Kenmerken ouders en omgeving 8
2.1.4. Slogan en kernwaarden De Toermalijn 11
2.1.5. Specifiek 12
2.1.6 Ouderbetrokkenheid 12
2.1.7 Levensbeschouwelijke identiteit 12
2.1.8 Opbrengsten 13
2.1.9 Huisvesting 13
2.1.10 Financiën 13
2.1.11 Nieuwe ontwikkelingen: 13

2.2 De missie van onze scholen 13

2.3 Visie op onderwijs: 14

2.4 Verdere uitwerking van de visie van onze scholen 14

HOOFDSTUK 3 ONS KWALITEITSBELEID 16

3.1 Lesgeven (pedagogisch-didactisch handelen) De Toermalijn 17

3.2 Zorg en begeleiding op De Toermalijn 18

3.3 Leerstofaanbod 19
3.3.1 Taalleesonderwijs 21
3.3.2 Rekenen en Wiskunde 22
3.3.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling 22
3.3.4 Actief Burgerschap en sociale cohesie. 24
3.3.5 ICT 26
3.3.6 Leertijd 26
3.3.7 Pedagogisch Klimaat 27
3.3.8 Didactisch handelen 28
3.3.9 Actieve en zelfstandige rol van de leerlingen 29

3.4 Zorg en begeleiding 30
3.4.1 Passend onderwijs (afstemming) HGW – 1-zorgroute 30
3.4.2 Passend en/of inclusief onderwijs 31
3.4.3 Samenwerkingsverband WSNS Duin- en Bollenstreek 31
3.4.5 De 1-zorgroute 31
3.4.6 1-loketfunctie 32
3.4.7 De leerkrachten 32
3.4.8 Beleid meer begaafde leerlingen (hoogbegaafden) 33

3.4.9 Het ontwikkelingsperspectief 33
3.4.10 Thuiszitters 34
3.4.11 Opbrengstgericht werken 34
3.4.12 Opbrengsten (van het onderwijs) 35

HOOFDSTUK 4 ONS PERSONEELSBELEID 37

Integraal personeelsbeleid 37
4.1. Onze organisatorische doelen 37
4.2. De schoolleiding 37
4.3 Beroepshouding – professionele cultuur 38
4.4. Integraal personeelsbeleid (incl. professionalisering) 38
4.5 Instrumenten voor personeelsbeleid 39

HOOFDSTUK 3 TERUGBLIK AFGELOPEN PERIODE 44

3.1 Algemene terugblik 44
3.1.1. Ziekteverzuim 44
3.1.2 Koorzang 44
3.1.3. De Seizoener 44
3.1.4. Leerlingraad 44
3.1.5. Pilot Meer- hoogbegaafden 44
3.1.6. Lezing en vragen Meer- en hoogbegaafden. 45
3.1.7. Muziekschool lessen. 45
3.1.8. Anders evalueren en verantwoorden 45
Twee leerkrachten van ons team hebben deze Masterclass gevolgd en zelfs het predicaat Excellent verkregen. Het werken aan portfolio's, het maken van een logboek, het zelf evalueren zullen in het team verder worden besproken en een plek in ons onderwijs gaan krijgen. 45
3.1.9 Antroposofisch gehalte van de school 45
3.1.10 Splitsen van een klas 45
3.1.11 HGW Handelingsgericht werken 45
3.1.12 Ondersteuningsteam 46

HOOFDSTUK 4 STERKTE-ZWAKTEANALYSE 47

4.1 De lerarenenquête 47
4.1.1 Analyse 47

4.2 Ouder enquête 48

4.3 Leerling enquête 49

HOOFDSTUK 5 PLANNING SCHOOLPLANPERIODE 2015-2019 50

HOOFDSTUK 6 JAARPLAN 2015-2 016 51

UITWERKING VAN DE VERBETERPUNTEN PER BELEIDSTERREIN – THEMA – ASPECT 52

HOOFDSTUK 7 NADERE (PROCES) UITWERKING 56

HOOFDSTUK 8 UITGEWERKTE VERBETERPLANNEN JAARPLAN 2015-2016 **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

8.1 School **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

HOOFDSTUK 9 VASTSTELLING **FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.**

Hoofdstuk 1 *Inleiding*

Het voor u liggende schoolplan heeft, ten opzichte van de schoolplannen van afgelopen jaren, een verandering ondergaan. Was voorheen het schoolplan een document dat voor vier jaar vastgesteld werd en waarop door de schoolleiding regelmatig geëvalueerd werd, dit vernieuwde document zal beweeglijker gehanteerd worden en dichter bij de praktijk staan.

Verbeteringen die wij met dit "schoolplan" beogen zijn:

- Alle scholen één schoolplan maken waardoor de samenhang en samenwerking tussen de scholen duidelijker wordt.
- Gezamenlijk tijdspad.
- Gezamenlijk een eenduidig kwaliteitsbeleid voeren. Mede door het werken met "WMK-PO" (Werken met Kwaliteit in het primair onderwijs) willen we hier vorm aan geven.
- Efficiënter werken: gezamenlijk één schoolplan maken werkt vlotter dan iedere school een eigen schoolplan.
- Er ontstaat een beter inzicht in de gezamenlijke schoolontwikkeling.
- Schoolleiding, maar zeker ook de teams kunnen leren van elkaar, wanneer verbeter-punten uit dit schoolplan gezamenlijk opgepakt worden.

Met dit schoolplan willen we sterker cyclisch werken: ieder jaar wordt dit document bijgesteld op basis van een evaluatie. Hierdoor komen schoolplan, jaarlijkse evaluatie en de jaarplanning in een duidelijker verband met elkaar te staan.
Vandaar dat wij dit document voortaan het "schoolplan" zijn gaan noemen.
In de toekomst kan hier ook de financiële begroting en het formatieplan aan toegevoegd worden.
In de komende hoofdstukken worden de volgende zaken beschreven:

- de algemene gegevens van de scholen,
- de uitgangspunten voor het pedagogisch beleid: missie en visie,
- de vormgeving van het kwaliteitsbeleid,
- het personeelsbeleid.

Daarna volgen:

- de inventarisatie en analyse van de gegevens die verzameld zijn op basis van onder andere de vragenlijsten onder leerlingen, ouders en medewerkers.
- De globale planning voor de komende vier jaar.
- Eerste projecten voor het komende jaar.
- Tijdens de ontwikkeling van dit plan bleek dat iedere school ook eigen ontwikkelpunten had. Daarom is er een extra hoofdstuk toegevoegd waarin de school specifieke ontwikkelplannen en of jaarplannen beschreven worden.

Deze ontwikkel- en verbeterplannen worden per school en onderwerp verder uitgewerkt gedurende het schooljaar. De plannen worden in uitgewerkte vorm met de teams en medezeggenschapsraad besproken. Daar waar het onderwerpen betreft die volgens de Wet Medezeggenschap Onderwijs (WMO) advies dan wel

instemming behoeven van de Medezeggenschapvertegenwoordiging zal dat aan de MR of GMR worden voorgelegd.

In dit schoolplan wordt regelmatig verwezen naar de schoolgids en handboeken.

Met dit schoolplan voldoen wij aan artikel 12 van de WPO:

1. *Het schoolplan bevat een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs dat binnen de school wordt gevoerd en omvat in elk geval het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het beleid met betrekking tot de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolplan omvat mede het beleid ten aanzien van de aanvaarding van materiële bijdragen of geldelijke bijdragen, niet zijnde ouderbijdragen of op de onderwijswetgeving gebaseerde bijdragen, indien het bevoegd gezag daarbij verplichtingen op zich neemt waarmee de leerlingen binnen de schooltijden en tijdens de activiteiten die worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, alsmede tijdens het overblijven, zullen worden geconfronteerd.*
   Het schoolplan kan op een of meer scholen voor basisonderwijs en een of meer scholen voor ander onderwijs van hetzelfde bevoegd gezag betrekking hebben.

2. *Het onderwijskundig beleid omvat in elk geval de uitwerking van de wettelijke opdrachten voor het onderwijs en van de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen eigen opdrachten voor het onderwijs in een onderwijsprogramma. Daarbij worden tevens betrokken de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en voor leerlingen voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is.*

3. *Het personeelsbeleid, voor zover dat in het schoolplan tot uitdrukking wordt gebracht, omvat in elk geval maatregelen met betrekking tot het personeel die bijdragen aan de ontwikkeling en de uitvoering van het onderwijskundig beleid alsmede het document inzake evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding, bedoeld in artikel 30 van de wet.*

Hoofdstuk 2 *Algemeen*

2.1 Zakelijke informatie

De Toermalijn, vrijeschool voor de Bollenstreek.
Abellalaan 74
2182 TZ Hillegom
tel: 0252 524899
e-mail: info@de-toermalijn.nl
website: www.de-toermalijn.nl
Behorend tot: Stichting vrijescholen Ithaka te Haarlem.
Brinnummer: 24 RB

Inpandig: Morgenland
Antroposofische peuterspeelzaal

De Theepot
"Groene" Buitenschoolse opvang

2.1.1. Kenmerken directie en leraren

De organisatie kenmerkt zich door een verticale structuur waarbij de directie deel uitmaakt van het team.
De directie is opgeleid voor leraar, heeft daarnaast een diploma voor Interne Begeleiding (master) en Remedial Teacher. In 2012 heeft zij het diploma behaald "Schoolleider Primair Onderwijs".

Vanaf 1 januari 2013 is De Toermalijn één van de 9 scholen van Ithaka.

De organisatie wordt ondersteund door:
- VBS, Vereniging van Bijzondere Scholen
- ObT, administratiekantoor te Borne
- Samenwerkingsverband Duin- en bollenstreek (swv-db)

Specifieke specialismen:
De teamleden zijn opgeleid aan de vrije school Pabo of hebben de omscholing voor Vrije School leerkracht gevolgd.

Tevens zijn er door verschillende personeelsleden diverse cursussen gevolgd:
- P.D.D.-NOS, A.D.(H).D, autisme en gedragsproblemen, de kinderbespreking, pedagogisch didactisch onderzoek.
  Een van de teamleden heeft zich in dyslexie gespecialiseerd.
  Een aantal teamleden zijn leesspecialist.
  In schooljaar 2012-2013 is door het hele team de Regenboogtraining gevolgd.
  Eén teamlid heeft een cursus voor Hoogbegaafdheid gevolgd.

De Intern Begeleider heeft als specialisme “hoogbegaafdheid”.
Opleidingen: Een leerkracht met MO A+B pedagogiek.
Een leerkracht met MO A pedagogiek
De remedial teacher is daarvoor opgeleid, met master.
De interne begeleiding heeft het diploma Master-SEN behaald in 2012

- De oudste leerkracht zal in 2022 van haar pensioen gaan genieten. Tevens zijn er vier leerkrachten in de leeftijd om zwanger te kunnen worden.
- Van de 16 personeelsleden zijn er (maar) twee mannen, waarvan één de vrijwilliger die koorzang geeft.
- Eén leerkracht maakt gebruik van de Bapo regeling.
- Drie leerkrachten hebben een LB functie.
- Deeltijd / Voltijd
  Van de 16 personeelsleden werken er 3 full-time. De meeste personeelsleden hebben dus geen volledige baan.

Per (01-10-2012)	MT	OP	OOP
Ouder dan 50 jaar	1	5	2
Tussen 40 en 50 jaar		2	0
Tussen 30 en 40 jaar		1	
Tussen 20 en 30 jaar		4	1
Jonger dan 20 jaar			
Totaal	1	12	3

2.12Kenmerken leerlingen

Ons aanname beleid (zie aanname protocol) m.b.t. leerlingen die later instromen, is er op gericht dat deze kinderen passen binnen ons onderwijs en dat onze school kan bieden wat deze kinderen nodig hebben.
De laatste jaren is gebleken dat de tussentijdse instroom voor een groot deel bestaat uit kinderen die in het reguliere onderwijs vanwege de prestatiedruk emotioneel vastlopen en daardoor fysieke klachten krijgen.
Uit ervaring is gebleken dat deze kinderen meestal na plaatsing geen klachten meer hebben. Ouders melden:” Ik heb mijn kind weer terug”.
Ook zijn er enkele kinderen aangenomen die op de andere reguliere scholen in Hillegom zijn afgewezen. Wij zijn er trots op dat deze kinderen bij ons een plek krijgen waar ze zichzelf mogen zijn.
Op 1 oktober 2014 waren er 169 leerlingen ingeschreven bij De Toermalijn.
Vanwege het aantal zorgleerlingen van de 169 kinderen hebben wij als school het maximum aantal zorgleerlingen bereikt. Zie zorgplicht en passend onderwijs.

Onze school heeft op dit moment (juni 2015) 11 leerlingen met een 0,3 weging.
Van het leerlingaantal op 01-10-2014 zijn er vier kinderen met een leerling gebonden budget (LGF):
1 leerling met cluster 3 indicatie
3 leerlingen met cluster 4 indicatie
1 leerling met een cluster 2 indicatie
Er zijn vijf kinderen met een SBO-beschikking die met MHIK extra ondersteuning krijgen. Deze bekostiging komt vanuit het samenwerkingsverband.

Er zijn factoren die van invloed kunnen zijn op motivatie , leerresultaten en sociaal emotionele ontwikkeling.

Extra factoren binnen de leerling-populatie:
1. Er zijn 15 gezinnen met specifieke problemen op sociaal-emotioneel gebied. Het gaat hier om 28 leerlingen, waarvan het gezin extra ondersteuning krijgt vanuit het Jeugd- en gezinteam, gezinsondersteuners, Curium, Centrum voor autisme, Kindertherapeuticum etc.
2. Er zijn gemiddeld twee kinderen per klas waarvan het vermoeden is van hoogbegaafdheid.
3. Er zijn er 8 leerlingen met een beneden-gemiddelde intelligentie
4. Er is 1 leerling met een dyscalculie-verklaring
5. Er zijn 4 leerlingen met een dyslexie-verklaring en is er bij twee leerlingen het vermoeden van dyslexie.

6. Gescheiden ouders	23
7. Overleden ouder	4
8. Samengesteld gezin	15
9. Alleenstaande ouder	8
10. Langdurig ziek kind	
11. Zij- instromer	45
12. 2 Talig	8

We verwachten dat onze school over 4 jaar over voldoende leerlingen beschikt om een ”enkele” stroom te realiseren. (geen combinatieklassen)

2.1.3. Kenmerken ouders en omgeving

De ouders die momenteel bewust voor de vrije school kiezen hebben een laag tot hoog opleidingsniveau.
Het blijkt dat ouders van kinderen die instromen van andere scholen, meer een laag of gemiddeld opleidingsniveau hebben. Uitzonderingen daar gelaten.
De meeste ouders zijn zeer betrokken bij de school.
Ouders zijn kritisch t.a.v. de organisatie, het leerstofaanbod en de ontwikkeling van hun kinderen.
De kritische houding van de ouders vraagt om communicatieve competenties van de leerkrachten. Om visie en missie duidelijk te kunnen overbrengen is de voortgang in ontwikkeling van communicatieve vaardigheden wenselijk en dus een aandachtspunt.

Ouderenquête

Slotconclusies

De Toermalijn scoort als school een 3,28. Daarmee scoort de school ruim voldoende.

De respons op de Vragenlijst was 60%: 72 van de 120 respondenten heeft de Vragenlijst ingevuld. Het responspercentage is goed; de Vragenlijst werd door veel respondenten ingevuld. Daardoor krijgt de school een heel goed beeld van haar kwaliteit.

Waardering van de vragen

Onvoldoende (score tot 2,50)	3	4,2%
Zwak (matig) (score tussen 2,50 en 3,00)	9	12,5%
Voldoende (score tussen 3,00 en 3,25)	18	25,0%
Ruim voldoende (score tussen 3,25 en 3,50)	28	38,9%
Goed (score tussen 3,50 en 3,75)	12	16,7%
Uitstekend (score tussen 3,75 en 4,00)	2	2,8%

Hoogste en laagste scores

Beleidsterrein	GSES
Kwaliteitszorg	
De schoolgids bevat voldoende informatie over de school en de gang van zaken	3,25
De school vraagt mij regelmatig wat ik verwacht van de school	2,28
Aanbod	
Op school wordt voldoende aandacht besteed aan creatieve vorming	3,83
Op school wordt voldoende aandacht besteed aan het werken met de computer	2,26
Tijd	
De school begint goed op tijd	3,79
De school besteedt aandacht aan leerlingen die meer willen of kunnen	3,00
Pedagogisch Handelen	

De leraar stelt zich positief op naar mijn zoon/dochter	3,72	
De leraar besteedt voldoende aandacht aan pesten, ruzies en misverstanden	3,40	
Didactisch Handelen		
De leraar is een goede leraar	3,68	
De leraar daagt mijn zoon/dochter voldoende uit	3,23	
Afstemming		
Het taalgebruik van de leraar is correct	3,66	
De leraar heeft goed zicht op de vorderingen van mijn zoon/dochter	3,32	
Actieve en zelfstandige rol van de leerlingen		
De leraar laat de kinderen voldoende samenwerken	3,52	
De leraar activeert mijn zoon/dochter in voldoende mate	3,27	
Schoolklimaat		
De sfeer op school is goed	3,42	
Ik word goed geïnformeerd over de gang van zaken op school	2,99	
Zorg en begeleiding		
Mijn zoon/dochter wordt goed begeleid door de leraar	3,46	
De school organiseert voldoende rapportbesprekingen	2,79	
Opbrengsten		
De school geeft inzicht in de eindresultaten van de school (in de schoolgids)	3,46	
De school informeert mij over de toetsresultaten van mijn zoon/dochter	2,67	
Sociale veiligheid		
Mijn zoon/dochter voelt zich veilig in de klas	3,35	
De school treedt goed op als er problemen zijn tussen kinderen	3,17	

Incidenten		
Op school wordt ervoor gezorgd dat mijn zoon/dochter geen last heeft van digitaal pesten (Internet, sms, msn)	3,45	
Op school wordt ervoor gezorgd dat mijn zoon/dochter geen last heeft van pesten en treiteren	3,02	
Eindcijfer		
Welk cijfer geef je de school? (1 = 1/2/3/4, 2 = 5/6, 3 = 7/8, 4 = 9/10)	3,03	

- Wij hebben als vrijeschool ook een regionale functie. De meeste kinderen komen echter uit Hillegom.(66%)

Andere kinderen komen uit de omringende dorpen zoals: Nieuw- Vennep, Beinsdorp, Lisse, Lisserbroek, Hoofddorp, Noordwijkerhout, Vogelenzang en Bennebroek.
Het onderwijs is er op gericht dat men na de basisschool zowel regulier voortgezet onderwijs kan volgen als onderwijs in de bovenbouw van de vrije scholen in Haarlem en/of Leiden.

De school staat vrij liggend in de wijk Elsbroek, grenzend aan een grasveld met speeltoestellen en multi court van de gemeente.
Op het terrein van de school zijn aan de buitenzijde moestuinen voor de buurtbewoners aangelegd.
Tevens zijn de buurtbewoners uitgenodigd te participeren in de schoolgemeenschap ook vanuit het oogpunt sociaal burgerschap gericht op veiligheid en verantwoording van de schoolomgeving.

De verwachting is dat het leerlingenaantal toeneemt i.v.m. met de recentelijke verhuizing (augustus 2012) naar deze wijk. De wijk heeft één andere basisschool die overvol is. Ook de steeds meer bewuste keuze voor andere soorten van onderwijs ondersteunen deze verwachting.

2.1.4. Slogan en kernwaarden De Toermalijn

“Worden wie je bent in de wereld van morgen”.

Een kind komt niet als onbeschreven blad op aarde maar brengt speciale talenten en motieven met zich mee. Op de Toermalijn worden deze talenten zo goed mogelijk ontplooid. Daarbij trachten de leerkrachten steeds opnieuw te kijken naar wat het kind aan ontwikkelingsvragen stelt.
De naam van de school is geïnspireerd op deze missie. De toermalijn is een steen die verschijningsvormen in vele kleuren kent. De Toermalijn geldt als metafoor voor de onderkenning van de veelkleurige talenten van de kinderen.

De eigenheid van ieder kind is goed zicht baar in hun werk. Iedere periodeschrift of kunstzinnige uiting is daar symbool van. Op de Toermalijn is geen enkel werk van kinderen hetzelfde door het brede en veelkleurige worden de diversen talenten aangesproken en ontwikkeld.

2.1.5. Specifiek

Onze school heeft een aantal principes vastgesteld voor kwalitatief goed onderwijs. Ten aanzien van ons onderwijs zoeken we naar een goede balans tussen de aandacht voor de cognitieve, de kunstzinnige en de sociaal/emotionele ontwikkeling van de kinderen. Van belang zijn de volgende aspecten:

- Dialogisch onderwijzen: leerlingen laten meedenken en meedoen. (interactie)
- Handelen op verschillende niveaus: materieel, perceptief, verbaal en mentaal.
- Reflectie: aan het eind van de les overgaan op product- en procesevaluatie.
- Gevarieerde oefening: afwisselende werkvormen om het inzicht te vergroten. Laten oefenen in het toepassen van de leerstof.
- Stimulering van initiatief en creativiteit.
- Begeleiding van de leermotivatie: zelfsturing en zelfvertrouwen bevorderen.
- Pedagogisch klimaat: regels, acceptatie, helpen hen uit te dagen, respect, discipline, stimuleren.
- Hoge verwachtingen van leerlingen hebben en dat laten merken.
- Aandacht voor de individuele onderwijsbehoeften van de leerling.
- Een ordelijk klimaat dat geschikt is voor leren en onderwijzen.
- Een centrale rol voor de leraar in een positief klimaat.
- Er wordt gewerkt met het directe instructie model waarbij op meerder niveaus lesstof wordt aangeboden en verwerkt.
- De leraren werken opbrengstgericht (vanuit heldere doelstellingen)
- De leertijd wordt effectief besteed
- De leraren passen hun onderwijs aan gelet op de kwaliteiten van een kind, een groepje of de groep als geheel. Dit resulteert in groepsplannen.
- De communicatie (interactie) tussen de leerkracht en de leerlingen en de leerlingen onderling verloopt geordend
- Het belang van de (bege)leidende en sturende rol van de leerkracht wordt onderkend
- De zorg en begeleiding is een onderdeel van het handelen van de leraren
- Een veilige en verzorgde leeromgeving wordt van groot belang geacht.

2.1.6 Ouderbetrokkenheid

Ouders hebben een steeds groter aandeel in de zorg voor hun kinderen, ook in schoolse situaties. Wij zien ouders graag als partners in de zorg, maar wel alleen voor hun eigen kind.
De zorg voor andere kinderen, het functioneren van leerkrachten en het aannamebeleid van leerlingen vallen onder de expertise van de school. Dit neemt niet weg, dat bezorgd zijn om het welzijn van een ander, op prijs wordt gesteld.

2.1.7 Levensbeschouwelijke identiteit

We besteden aandacht aan levensbeschouwing bij alle vakken (integraal)
We besteden expliciet aandacht aan geestelijke stromingen, voornamelijk in de hoogste klassen bij specifieke periodes.
We besteden gericht aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling (waarbij het accent ligt op omgaan met jezelf, de ander en de omgeving).
We besteden gericht aandacht aan actief burgerschap en sociale cohesie
We laten leerlingen bewust kennismaken met de verschillen in de samenleving

Op school besteden we aandacht structureel aandacht aan religieuze feesten. De jaarfeesten zijn een specifiek kenmerk van het vrijeschool onderwijs. Zie jaargids.

2.1.8 Opbrengsten

De afgelopen drie jaar zijn onze eindopbrengsten boven het landelijke gemiddelde, dit betekent dat de meeste kinderen uitstromen naar mavo-havo en vwo.
De tussenopbrengsten zijn niet altijd op één van de toets momenten voor alle vakken voldoende. Na het plegen van interventies (handelingsplannen) blijkt de score het volgende toets moment meestal weer op niveau.

2.1.9 Huisvesting

Vanwege het feit dat De Toermalijn pas drie jaar op deze verbouwde locatie is gevestigd beschikken wij over een goed geoutilleerd gebouw.
De enige wens is een extra lerarentoilet en een vernieuwde ingang.

2.1.10 Financiën

Dank zij het toenemende aantal leerlingen hebben wij in principe een sluitende begroting. Negatieve resultaten van voorgaande jaren zullen echter nog moeten worden weggewerkt.

2.1.11 Nieuwe ontwikkelingen:

- De Toermalijn heeft sinds twee jaar een leerlingenraad die twee maandelijks bijeenkomt en waarvan verslaglegging plaatsvind naar andere leerlingen, ouders en het team.
- Er is mei 2015 een pilot gestart voor meer- en hoogbegaafden kinderen om te kunnen ervaren en te evalueren hoe hen zo optimaal mogelijk te kunnen begeleiden opdat deze in schooljaar 2015 2-16 school breed kan worden ingevoerd.
- De Seizoener. Onze schoolkrant verschijnt (voorlopig) 2x per jaar als hartkatern in het kwartaalmagazine “De Seizoener”. De Seizoener beschrijft ook landelijke ontwikkelingen en achtergrond artikelen.
- Schooljaar 2014-2015 is er gestart met koorzang voor de klassen 5 en 6 o.l.v. een professionele dirigent op vrijwilligersbasis.

2.2 De missie van onze scholen

Missie Van stichting Ithaka:
Stichting Vrijescholen Ithaka zet zich in om het vrijeschoolonderwijs in de regio Noord- en Zuid- Holland te stimuleren, te promoten en verder te ontwikkelen. Het uitgangspunt van ons onderwijs is simpel, een leerling die enthousiast en betrokken

is, leert beter. We zorgen er daarom altijd voor dat de leerstof op onze scholen aansluit bij de ontwikkeling van de leerling en niet andersom.
"*Voor Ithaka is basisonderwijs niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur. Daar maken wij ons sterk voor".*

2.3 Visie op onderwijs:

Het fundament
De specifieke pedagogische en didactische kenmerken van het vrijeschool onderwijs komen voort uit de antroposofie, een filosofie over het mens-zijn die aan het begin van de twintigste eeuw is ontwikkeld door Rudolf Steiner (1862-1925). Op verzoek van de directeur van de Waldorf Astoriafabriek in Stuttgart ontwikkelde Rudolf Steiner in 1919 een leerplan voor een school bestemd voor kinderen van de arbeiders van deze fabriek. Sinds die tijd heeft de vrijeschoolbeweging een krachtige ontwikkeling doorgemaakt. Met nu 1000 scholen, verspreid over 60 landen.

In het volgende citaat geeft Steiner kernachtig de ambitie van het vrijeschool onderwijs weer.

"De vraag is niet, wat de mens moet kunnen en weten,
teneinde zich in de bestaande sociale orde in te kunnen voegen;
Maar wel, wat in aanleg in de mens aanwezig is
en in hem ontwikkeld kan worden.
Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij
steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken".

Ithaka heeft een missie, " Onderwijs is niet het vullen van een vat , maar het ontsteken van een vuur", een uitspraak van de Griekse wijsgeer Heraclitus. De Leerstof is in eerste plaats een hulpmiddel om het kind in zijn ontwikkeling te begeleiden.
Goed onderwijs spreekt én het denken, én het gevoel én het handelen aan. De leerling wordt uitgedaagd te worden wie het is. Groeien en bloeien als mens, is in het vrijeschool onderwijs essentieel.

2.4 Verdere uitwerking van de visie van onze scholen

Op weg:
De vrijeschool heeft de intentie en handelt vanuit de opvatting: opvoeden tot beweeglijkheid in het denken, empathie in het voelen en vitaliteit/doelgerichtheid in het handelen. Een leerling die krachtig vanuit zijn eigen wil heeft leren werken, zal later een zinvolle bijdrage aan de samenleving leveren. De vrijeschoolpedagogie wil er aan bijdragen, dat dit proces van "worden wie je bent" leidt tot een fundamenteel vertrouwen in de wereld om ons heen. Kinderen maken deel uit van een groter geheel en leren onder andere op school te groeien naar volwassenheid. Ons onderwijs heeft de intentie een inspirerende leeromgeving te bieden aan elk kind, zodat het later zelfstandig , innovatief en in verbinding met de maatschappij zijn of haar leven kan leven.

Met bevlogen en enthousiaste leerkrachten die zich blijven professionaliseren binnen de context van de wereld om ons heen, bieden wij onze leerlingen alle ruimte om zich breed te ontwikkelen op sociaal-emotioneel-, cognitief en kunstzinnig gebied.
Onze scholen staan garant voor een rijke cultuuroverdracht. Respect en goede omgangsvormen zijn voor ons belangrijke waarden.
Als meest onderscheidende werkvorm kent de vrijeschool het periodeonderwijs. De aaneensluiting van de eerste twee ochtenduren, gedurende meerdere weken, biedt ruimte voor onderwijs binnen één domein. Het leren wordt effectief en betekenisvol , door intensieve verbinding met de lesstof. Het leren wordt levendig door het te doen.
De vrijescholen van stichting Ithaka, willen hun specifieke pedagogisch-didactische uitgangspunten verwezenlijken binnen het raamwerk van de onderwijscriteria zoals door de overheid (uit)gegeven/vastgesteld. Wij streven naar aantrekkelijk , eigentijds vrijeschool onderwijs behoud van identiteit en met open blik naar de wereld en in samenspraak met de omgeving.

De kernwaarden/ de opbrengsten:
Dat wat wij de leerlingen mee willen geven, geldt in feite ook voor onze medewerkers en de organisatie cultuur. Ithaka heeft de volgende kernwaarden geformuleerd, die wij in alle facetten van de onderwijs organisatie zullen blijven ontwikkelen, volgen, bijsturen en vergelijken.
Probleemoplossend vermogen
Autonomie
Innovatief vermogen
Reflecterend vermogen
Zelfstandigheid
Onderzoekende houding
Vitaliteit

Hoofdstuk 3 Ons kwaliteitsbeleid

Ons kwaliteitsbeleid is gebaseerd op drie basisvragen:

- Doen wij de goede dingen?
- Doen wij die dingen goed?
- Wat kan beter?

Het gaat dus om een cyclisch proces waarbij onze kwaliteit zich steeds verder verbetert.
Centraal in dit proces staat de PDCA (of Deming) cirkel. Door dit proces toe te passen en te zorgen voor borging ontstaat de kwaliteitsverbetering.

Onze scholen werken met het kwaliteitszorgsysteem van Cees Bos: "werken met kwaliteit in het primair onderwijs", voortaan WMK-PO genoemd. Dit systeem is sterk gebaseerd op het toezichtkader van de inspectie, aangevuld met de nieuwste beleidsterreinen.

Tijd
Didactisch handelen
Actieve rol leerlingen en zelfstandige houding
Zorg en begeleiding
Klassenmanagement
Interne communicatie
Pedagogische handelen
Sociale en emotionele ontwikkeling
Contact met ouders
Beroepshouding
Levensbeschouwing
Aanbod actief burgerschap
Taalleesonderwijs
Afstemming onderwijsbehoefte
Rekenen en Wiskunde

Opbrengst gericht werken
Schoolleiding
ICT

Bovengenoemde beleidsterreinen komen in een cyclisch proces aan de orde.

Voor ieder jaar worden circa zeven beleidsterreinen uitgekozen die dat jaar nader geëvalueerd en onderzocht worden. Uit deze beleidsterreinen wordt een keuze van 2, hooguit 3, beleidsterreinen gemaakt die verdiept onderzocht worden en waarvoor afspraken (de zogenaamde kwaliteitskaarten) gemaakt worden.

In concrete worden jaarlijks de volgende activiteiten ondernomen:

- Circa vier tot vijf beleidsterreinen worden onderzocht.
- Jaarlijks worden de opbrengsten van de toetsen in kaart gebracht.
- Jaarlijks worden themagerichte vragenlijsten uitgezet.
- In het eerste en derde jaar worden vragenlijsten (leerlingen – ouders – schoolleiding – medewerkers) afgenomen.
- Twee maal in de vier jaar worden vragenlijsten sociale veiligheid afgenomen.
- Per schooljaar worden 2-3 kwaliteitskaarten gemaakt. Op deze kwaliteitskaarten wordt beschreven hoe praktische uitwerking van de verbetering er uit ziet.

Onze kwaliteitszorg in een notendop houdt dus in:

- Regelmatig beleidsterreinen bepalen:
  - planning opstellen,
  - beoordelen (evalueren),
  - verbeteren (maak keuzes),
  - rapporteren: meervoudige publieke verantwoording (MPV)
- Regelmatig vragenlijsten afnemen:
  - planning opstellen,
  - oordelen (evalueren),
  - verbeteren (maak keuzes)
  - rapporteren: meervoudige publieke verantwoording (MPV)
- Regelmatig "kaarten" maken:
  - planning opstellen,
  - maken + gebruiken = borgen,
  - beoordelen (evalueren),
  - verbeteren,
  - rapporteren: meervoudige publieke verantwoording (MPV)

3.1 Lesgeven (pedagogisch-didactisch handelen) De Toermalijn

Het lesgeven is de kern van ons werk. We onderscheiden pedagogisch en didactisch handelen, hoewel beide facetten van ons werk feitelijk onscheidbaar zijn. Van belang daarbij is: oog hebben voor het individu, een open houding, wederzijds respect en een goede relatie waarin het kind zich gekend weet.
De leeftijdsfase wordt gezien als uitgangspunt voor de pedagogische benadering en voor de keuze van de leerstof. Lichaam, ziel en geest worden gezien als drie zich in onderlinge afhankelijkheid ontwikkelde aspecten van de mens, die door het ontwikkelings- en leerproces verder gevormd worden.

De leerkrachten besteden aan de studie van de ontwikkelingsfasen van het kind veel aandacht. Een nauwkeurige beeld vorming van de kinderen door de jaren heen biedt de leerkrachten een basis voor de beoordeling en begeleiding kleuters en leerlingen. Afhankelijk van de leeftijdsfasen van de kinderen zal de leerkracht trachten:

- aan te sluiten bij het bij kinderen bestaande vertrouwen, dat de wereld goed is (0-7 jaar)
- de kinderen het gevoel te geven dat de wereld mooi is (7-14 jaar)
- de kinderen het inzicht te geven dat de wereld waar is (14-21 jaar)

We streven in de opvoeding naar een zo breed mogelijke ontwikkeling van menselijke vermogens. Dat gaat zeker niet alleen om het verwerven van kennis, maar vooral ook om ontwikkeling van gevoel voor het sociale en het kunstzinnige en om het verkrijgen van ambachtelijke en technische vaardigheden.. Hiermee wordt een stevige basis gelegd voor het latere leven en voor het functioneren in de maatschappij.
Het samenwerkend leren is hierin ook een belangrijk onderdeel. We streven ernaar dat de leerlingen bij alle activiteiten een actieve leerhouding hebben, dit wordt o.a. bevorderd door op meerdere niveaus instructie te geven.
De opvoedingssituatie ontstaat uit een samenspel van bovengenoemde factoren. Daarom worden gestandaardiseerde leerprogramma's als zodanig niet aan de kinderen aangeboden. Ze worden wel door de leerkrachten geraadpleegd.

Het lesgeven is de kern van ons werk. We onderscheiden pedagogisch en didactisch handelen, hoewel beide facetten van ons werk feitelijk onscheidbaar zijn. Van belang daarbij is: oog hebben voor het individu, een open houding, wederzijds respect en een goede relatie waarin het kind zich gekend weet. Belangrijke pedagogische noties zijn: zelfstandigheid, eigen verantwoordelijkheid, kritische zin, reflecterend vermogen en samenwerking.

Binnen ons vrijeschool concept (zie missie en visie) richt het onderwijs op de Toermalijn zich op de motorische, emotionele en verstandelijke ontwikkeling van de leerlingen, op het tot ontwikkeling brengen van hun creativiteit en zelfstandigheid en op het verwerven van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden. De onderwijskundige vormgeving, tezamen met de kerndoelen, geven uitdrukking aan deze brede vorming van de leerlingen.

3.2 Zorg en begeleiding op De Toermalijn

De zorgverbreding binnen onze school is er op gericht om leerlingen die hulp nodig hebben vroegtijdig te signaleren. Om goed zicht te krijgen op de ontwikkeling leerlingen gebruikt de school het dyslexieprotocol, Cito toetsen voor spelling, rekenen en wiskunde, begrijpend lezen, DMT technisch lezen en de Avi toetsen. Tevens is er een sociaal-emotionele screeningslijst (denken, voelen, willen)
Voor de kleuters hanteren wij de lijst kleuterontwikkeling voor vrije scholen en het schoolrijpheidonderzoek. Bij de oudste kleuters wordt Cito "taal voor kleuters" en Cito ordenen" afgenomen.

Door middel van periodieke onderzoeken en peilingen wordt vastgesteld of de ontwikkeling (rijping) van het individuele kind zich naar wens voltrekt.
Het door ons toepaste Handelings Gericht Werken biedt lesstof op drie niveaus aan. Daarnaast wordt er voor kinderen die in aanmerking komen voor extra zorg een handelingsplan op één van de niveaus van zorg opgesteld. (zie Zorgplan)

3.3 Leerstofaanbod

Het onderwijs op De Toermalijn richt zich op de motorische, emotionele en verstandelijke ontwikkeling van de leerlingen, op het tot ontwikkeling brengen van hun creativiteit en zelfstandigheid en op het verwerven van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden.
De kerndoelen zoals die verwoord staan in “Ik zie rond in de wereld” (de laatste digitale versie)zijn een leidraad voor ons onderwijs.

Kleuters:
In de kleuterklas staat het spel en de ontwikkeling van de fantasie centraal. Kinderen tot 7 jaar bootsen veel van de volwassenen na. Dat zie je in hun spel terug. Daarom is het belangrijk dat de leerkracht een voorbeeld voor ze is.
We laten de kleuter zoveel mogelijk de wereld op zijn eigen wijze ervaren. De zo ontwikkelde begrippen zijn gevuld met eigen belevingen en vormen een gezonde basis om het kind te laten uitgroeien tot een actief lerend schoolkind.

De kleuters worden in heterogene groepen opgenomen en blijven gedurende hun kleutertijd zo veel mogelijk bij dezelfde leerkracht. Die begeleidt elk kind in die periode en gaat in op de individuele ontwikkelingsbehoefte.
Met het vrije spel wordt de lichamelijke en zintuiglijke ontwikkeling van de kleuters gestimuleerd, de grove en fijne motoriek geoefend en de fantasie in beweging gezet. Door het omgaan met elkaar in het spel wordt de sociale ontwikkeling geoefend. Natuurlijk is de leerkracht van belangrijke invloed op het gehele proces.
De oudste kleuters hebben naast het vrije spel meer individuele impulsen van de leerkracht nodig. Deze kleuters krijgen tijdens het vrije spel van de leerkracht extra opdrachten.
Kleuter- euritmie is het enige specifieke vrije school vak. Deze bewegingsvorm spreekt de kinderen aan in het bewustzijn voor tonen en klanken. Het uitgangspunt is dat de kinderen zich via het gesproken woord en levende muziek kunnen verbinden in hun gevoelsleven met klanken en tonen.
Taal en spraak ontwikkelen zich bijzonder sterk in de kleuterfase. De leerkracht komt tegemoet aan de natuurlijke drang tot spreken en de behoefte om te luisteren van de kleuters. De Taalontwikkeling en het laten ontstaan van beelden bij de kinderen wordt gestimuleerd door een aantal dagen achter elkaar hetzelfde verhaal te vertellen.
Door het arbeidsspel (bewegingsverhaal) wordt de grove en fijne motoriek van de kleuter ontwikkeld. Er wordt inzicht gegeven in de begrippen door middel van de beweging achter de woorden en de kinderen leren deze begrippen in de juiste context te gebruiken.

Tijdens het tekenen, schilderen, boetseren en handvaardigheid ontwikkelen de kinderen gevoel voor kleur en vorm. Daarom wordt er niet met opdrachten gewerkt waarbij vooraf vaststaat wat de uitkomst moet zijn.

Vanaf januari 2012 worden de oudste kleuters ieder jaar vanaf januari op woensdagochtend in één groep gecombineerd. Op deze ochtend worden hen voorbereidende activiteiten aangeboden voor het schoolse leren. Ook kunnen er dan spelen en verhalen op een leeftijdsadequaat niveau worden aangeboden.

Onderbouw

Voor de kleuter is het vanzelfsprekend dat zijn daden, beleven van de wereld en denken nog min of meer onbewust en dromend plaats vinden. Daardoor heeft de kleuter al zijn kracht kunnen stoppen in de opbouw van zijn lichaam.
Als de opbouw van het lichaam is afgerond (er vindt alleen nog groei plaats) komt de opbouw-kracht beschikbaar voor wakkere denkprocessen.
Vanaf ongeveer het zevende (zesde) jaar kunnen kinderen bewust worden aangesproken op deze ontwikkeling.
Het is van het grootste belang dat dit bewustzijn niet kaal of abstract gevormd wordt. De vaardigheden lezen, schrijven en rekenen proberen wij zo aan te leggen dat ze voor de kinderen een hulpmiddel zijn bij hun eigen ontwikkeling.

Het leren in de onderbouw vindt plaats door middel van menselijk contact. Wat door de leerkracht behandeld wordt kleedt hij in beelden, en vanuit de verhalen en beelden die door hun inhoud een steun zijn voor het geheugen, worden de begrippen ontwikkeld.
Ook ritme en beweging zijn middelen om het geheugen te versterken en zorgen dat niet alleen het hoofd, maar ook de ledematen worden aangesproken.
Alle vormgeving is kunstzinnig: tekenen, schilderen, boetseren, muziek en toneel vormen een integraal bestanddeel van het totale onderwijsaanbod.
Kenmerkend voor het lesrooster op de Toermalijn is, dat gebruik wordt gemaakt van het zgn. periodeonderwijs. Gedurende een drie of viertal weken worden de eerste twee lesuren aan een bepaald vak gewijd. Hierbij wordt dan de nieuwe leerstof aangelegd en de reeds aangeboden leerstof geoefend.
Dit brengt een enorme intensivering met zich mee. Iedere dag kan voortgebouwd worden op wat de vorige dag behandeld is.
Buiten de periode worden vakken als rekenen en taal tijdens oefen-uren extra ingeoefend.
De onderwijsstof wordt grotendeels klassikaal aangeboden waarbij er op minimaal drie niveaus instructie plaatsvindt. De verwerking van de lesstof vindt door elke leerling individueel plaats, op eigen wijze en naar eigen vermogen.
De verstelstof vormt een belangrijk onderdeel in het onderwijs in de onderbouw. Het tijdstip waarop met de verschillende verhalen wordt begonnen is mede afhankelijk van de geaardheid van de (combinatie) klas.

Kleuters, klas 1 t/m 6
Voor toetsinstrumenten en tijd van afname zie: Toetskalender.

Op onze school is men op de hoogte van de kerndoelen en de tussendoelen. De doelen worden bij het jaaroverzicht van de periodes vermeld evenals bij de uitwerking/voorbereiding van de periode. Voor de oefenuren gebruiken wij wel methodes. Enerzijds om het geleerde in te oefenen, anderzijds om eventuele hiaten in het periodeonderwijs op te sporen en daarop te anticiperen.

Afspraken:
1. Onze onderwijs voldoet aan de kerndoelen.
2. Het leerstofaanbod vertoont een doorgaande lijn
3. Het leerstofaanbod komt tegemoet aan relevante verschillen
4. Het leerstofaanbod voorziet in de ondersteuning van de sociaal-emotionele ontwikkeling
5. De school besteedt aandacht aan actief (goed) burgerschap
6. Het leerstofaanbod voorziet in het gebruik leren maken van ICT
7. Het leerstofaanbod voorziet in aandacht voor intercultureel onderwijs
8. Het leerstofaanbod bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs
9. Het vak Engels wordt (in een doorgaande lijn) vanaf klas 1 aangeboden.
10. De schoolomgeving/plein biedt een uitdagende groene speel en leeromgeving.
11. Het vak Techniek wordt geïntegreerd aangeboden.
12. Sport en bewegen worden belangrijk gevonden.
13. Een keuze uit de Cultuurperiodes worden in klas 5/6 aangeboden.

3.3.1 Taalleesonderwijs

Visie:
De taal maakt mede de mens tot mens. De taal beperkt zich niet tot het functioneel communicatieve aspect, maar het is veel meer dan dat. Taal is het uitdrukkingsmiddel waarmee de mens alles wat in hem leeft kan verwoorden. Ook geeft het de mens grip op de buitenwereld door die te benoemen.

Afspraken:
1. We hebben een heldere visie m.b.t. taal geformuleerd.
2. Er is een doorgaande leerlijn per klas samengesteld waarbij de doelen als eindtermen per leerjaar kunnen worden gezien.
3. De leerkracht hanteert eigen toetsen na een periode.
4. Twee maal per jaar worden er bij de oudste kleuters en klas 1 t/m 6 genormeerde toetsen afgenomen, woordenschat bij kleuters en technisch lezen en spelling bij de overige klassen. Er wordt gewerkt met een toetskalender.
5. Voor Begrijpend lezen wordt vanaf klas 3 een genormeerde toets gebruikt. SBO geïndiceerde leerlingen starten hiermee in de eerste klas.
6. We willen het spellingsonderwijs scherper in beeld krijgen. De methode Zo leer je kinderen lezen en spellen, dient als leidraad bij het samenstellen van de spellingslessen. De leerkrachten hebben expertise in het werken met deze methode.

7. Het dyslexieprotocol is ingevoerd voor de gehele school. (zie dyslexieprotocol)
8. Vanaf klas 3 worden de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid verder ontwikkeld door het houden van spreekbeurten en het maken van werkstukken.
9. Kinderen die uitvallen op technisch lezen krijgen extra leertijd d.m.v. bijv. o.a. tutor lezen.
10. De school geeft technisch lezen in alle groepen (t/m klas 6)
11. Kleuters worden de kinderen gescreend door de logopediste
12. We gebruiken CITO-toetsen om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen

Onze **ambities** zijn :

1. Onze school beschikt over een up-to-date taalbeleidsplan
2. De school besteedt meer tijd aan taal- en woordenschatonderwijs dan de gemiddelde school. Vrijeschool onderwijs is auditief onderwijs.
3. De school heeft normen vastgesteld voor het leesonderwijs
4. We laten de kinderen taal beleven door extra activiteiten, zoals het voorlezen aan kleuters door hogere klassen, tutorlezen en de uitgebreide periodes in diverse klassen. Zoals bijv. “ het schrift” en poëzie.

3.3.2 Rekenen en Wiskunde

Rekenen en wiskunde vinden we een belangrijk vak. Het rooster borgt, dat we expliciet aandacht besteden aan rekenen en wiskunde en aan het automatiseren van het geleerde. We constateren dat rekenen in toenemende mate taliger is geworden, en dat dit bij steeds meer leerlingen leidt tot problemen. Daarom richt het automatiseren zich op kale sommen (om de basisvaardigheden goed in te slijpen). We gebruiken Cito-toetsen en periodetoetsen om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen. We werken bij rekenen met groepsplannen (zie plan van aanpak) om passend onderwijs te realiseren.

Onze **ambities** zijn:

1. De leraren besteden structureel aandacht aan rekenen en wiskunde (rooster)
2. We volgen de ontwikkeling van de leerlingen m.b.v. het Cito-LVS
3. Per groep hebben we voor de Cito-toetsen normen vastgesteld
4. De leraren beschikken over voldoende kennis en vaardigheden t.a.v. de moderne rekendidactiek (ze zijn op de hoogte van de nieuwste inzichten)
5. De leraren stemmen –indien noodzakelijk- de didactiek af op de groep
6. De leraren werken bij rekenen en wiskunde met groepsplannen (HGW)

3.3.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Visie:

In de eerste plaats zijn het de leraren en andere medewerkers van de school die zorgdragen voor de hygiënische omstandigheden en het welzijn van de leerlingen, als voorwaarde voor optimale leerprocessen. Voor wat betreft de bevordering van gezond gedrag van de leerlingen zelf lijkt het ons niet in de eerste plaats van belang dat zij weten wat het gewenste gedrag is, maar dat er een attitude gevormd wordt die leidt tot gezond gedrag. Bij deze attitude vorming speelt het voorbeeld gedrag van de bij de school betrokken volwassenen wellicht de grootste rol. Daarnaast zij uiteraard bepaalde kennis inhouden en inzichten van belang die het gedrag richting moeten geven. Dit “weten” zal echter o.i. nauwelijks effect hebben op het gedrag, als het alleen rationeel weten is en niet is verankerd in het wils- en gevoelsleven.

Het onderwijs is er opgericht dat de leerlingen:

- Een attitude ontwikkelen van waaruit een positieve waarde toegekend wordt aan gezond gedrag.
- Bepaalde gewoonten vormen en zich leefregels eigen maken die bijdragen aan het behoud en de bevordering van de eigen gezondheid en die van de medemens.
- Kunnen beseffen welke sociale, affectieve en mentale behoeften mensen hebben.
- Rekening kunnen houden met lichamelijke en verstandelijke ongemakken en ontwikkelingsstoornissen van hen zelf, medeleerlingen of anderen die zij eventueel ontmoeten
- Weten dat mensen direct en indirect hun natuurlijk leefmilieu beïnvloeden
- Op een veilige manier aan het verkeer kunnen deelnemen als voetganger, fietser en als zelfstandig gebruiker van het openbaar vervoer. Tijdens lesactiviteiten die buiten het schoolgebouw plaatsvinden komen regels en veilig gedrag in het verkeer aan de orde.
- De klassen 1, 3 en 5 en indien nodig ook andere klassen ieder jaar als lesstof onderdeel De Regenboogmethode handteren.

Afspraken:

1. Onze school besteedt structureel en systematisch aandacht aan de schoolregels (zie afsprakenmap)
2. Onze school beschikt over een (niet genormeerde) LVS voor sociaal-emotionele ontwikkeling.
3. De sociaal emotionele ontwikkeling komt aan bod tijdens de leerlingenbespreking.
4. De leerlingen vullen vanaf de kleuterklas, tweejaarlijks een vragenlijst in.
5. Indien er een thema speelt kan de leerkracht putten uit de op school aanwezige methode: Kinderen en omgaan met waarden en normen.
6. Indien nodig zijn er klassengesprekken over sociale interactie.
7. Indien nodig wordt er extra geobserveerd m.b.t. de sociale interactie.
8. Indien nodig maakt de leerkracht een sociogram van de klas.
9. De school beschikt over een pestprotocol. (zie pestprotocol)
10. De school beschikt over pleinregels en omgangsregels (zie afsprakenmap)
11. Onze school beschikt over een(niet genormeerd) LVS voor sociaal-emotionele ontwikkeling

De Toermalijn staat open voor kinderen, ouders en verzorgers van iedere gezindte. Wij keuren iedere vorm van discriminatie of racisme af. Leerkrachten, medewerkers en bestuur gaan zonder vooroordelen met iedereen om, onafhankelijk van sociale, culturele, religieuze of ethische achtergrond.

Het sociaal-emotionele welbevinden van de leerlingen heeft veel invloed op hun totale functioneren. Onze school besteedt daarom structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. We doen dit omdat we onze kinderen willen opvoeden tot verantwoordelijke burgers. Ze moeten goed voor zichzelf kunnen zorgen en goed kunnen omgaan met de mensen en de wereld om hun heen (dichtbij en verder weg). De ontwikkeling van de groep en de individuele leerlingen wordt tijdens de groeps (leerling) bespreking besproken (leerkracht en IB'er). In deze gesprekken worden ook mogelijke aanpakken voor een groep of voor een individuele leerling besproken.

Onze **ambities** zijn:

12. Onze school besteedt aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling door alle kinderen zich competent te laten voelen.
13. De leerlingen vullen vanaf de kleuterklas jaarlijks een vragenlijst in.

3.3.4 Actief Burgerschap en sociale cohesie.

Onze **ambities**:

1. We voeden onze leerlingen op tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) omgaan met zichzelf, de medemens en de omgeving.
2. Wij voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden
3. We voeden onze leerlingen op tot mensen die "meedoen", die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking.
4. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van, en respect voor andere opvattingen en overtuigingen (religies).
5. We richten ons op de algemene ontwikkeling en we geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven.

Onze pijlers zijn de basiswaarden, te weten:

- vrijheid van meningsuiting
- gelijkwaardigheid
- begrip voor anderen
- verdraagzaamheid
- autonomie

- afwijzen van onverdraagzaamheid
- afwijzen van discriminatie

Visie:
Onze school wil actief bijdragen aan attitudevorming dat leidt tot gezond gedrag. De bevordering van gezond gedrag gaat uit van het weten wat gewenst gedrag is.
Dit weten is niet alleen rationeel, maar is ook verankerd in het wils- en gevoelsleven.
Onze school wil de kinderen opvoeden tot sociale, democratisch ingestelde en participerende burgers.
Bij deze attitudevorming speelt het voorbeeldgedrag van de bij de school betrokken volwassenen een grote rol.

Democratie:

1. We werken met homogeen samengestelde leeftijdsgroepen. Kinderen van de diverse groepen ontmoeten elkaar regelmatig tijdens pauzes, vieringen en samenkomsten.
2. Leerlingen worden zoveel mogelijk gestimuleerd te participeren in het kringgesprek.
3. We proberen, waar mogelijk, afspraken en regels samen met de kinderen op te stellen, besluiten te nemen en problemen samen op te lossen.
4. De Regenboogmethode is schoolbreed geïmplementeerd.
5. Er is een anti-pest aanpak (zie pestprotocol)
6. Kinderen nemen deel aan de schoolkrant.
7. De leerlingen van klas 5/6 doen mee aan de 4-5 Meiviering.

Participatie:

8. Vanaf klas 1 helpen de kinderen bij het opruimen van het lokaal.
9. Regelmatig is er een pleinopruimactie.
10. Hulpmentor voor leerlingen uit een lagere klas.
11. Leerlingen ut klas 5/6 verzorgen bij toerbeurt het 4 mei monument.
12. Kinderen van de school doen mee aan diverse door sportverenigingen georganiseerde sporttoernooien.
13. Kinderen werken in de schooltuin samen met buurtbewoners die ook op het terrein van de school hun tuin hebben.
14. Er is een uitwisseling met het tegenover gelegen bejaardentehuis op het gebied van de jaarfeesten, het opvoeren van toneelstukken en het assisteren bij activiteiten.

Identiteit:

15. De leerlingen bezoeken in klassenverband buitenschoolse instanties.
16. De leerlingen leren samenwerken met verschillende kinderen.
17. De kinderen leren hun eigen schoolomgeving kennen.
18. De kinderen bezoeken bijzondere plekken van het dorp.

19. Er worden feesten met een religieuze achtergrond gevierd.
20. Bezoek aan religieuze instelling.
21. In klas 5/6 zijn er periodes over geestelijke stromingen.
22. In ons onderwijs wordt er gebruik gemaakt van historische bronnen.

3.3.5 ICT

Visie:
De visie op het gebruik van computers op de Toermalijn als vrije school is behoudend,
omdat voor jongere kinderen de directe relatie en overdracht van leerkracht en leerling meer wenselijk wordt geacht. (zie missie en visie)

Afspraken:
- De school beschikt over een aparte computerpier, die is gesitueerd bij de hoogste klassen.
- Binnen onze school worden de computers alleen door leerlingen van klas 5/6 gebruikt .
- De school heeft een eigen netwerk.
- Ter ondersteuning van de aangeboden lesstof worden er oefenprogramma's voor tafels, topografie, spelling, geld rekenen, metriekstelsel, breuken en procenten gebruikt.
- De kinderen werken een beperkte tijd achter de computer.
- De computer wordt ook gebruikt als tekstverwerker bij een werkstuk.
- Voor zorgkinderen uit lagere klassen dan klas 5/6 wordt er gebruik gemaakt van computers indien dit voor hen van belang is.

Onze **ambities** zijn:

1. De leerlingen kunnen een werkstuk maken met een verzorgde lay-out
2. De leerlingen zijn vertrouwd met Internet
3. We beschikken over een Internetprotocol
4. De leraren beschikken over voldoende ICT-kennis en -vaardigheden
5. De school beschikt over technisch en inhoudelijk goede (werkende) hard- en software
6. De leerkrachten verwerken al hun gegevens op de computer. Vooral in het kader van de leerlingenzorg is digitale verwerking van toegevoegde waarde.

3.3.6 Leertijd

Op onze school willen we de leertijd effectief besteden, omdat we beseffen dat leertijd een belangrijke factor is voor het leren van onze leerlingen. We proberen daarom verlies van leertijd te voorkomen. Ook willen we ze voldoende leertijd geven

om zich het leerstofaanbod eigen te maken. In principe trachten we zo alle leerlingen in acht jaar de einddoelen basisonderwijs te laten halen.

Afspraken:

1. Vijf minuten voor aanvang van officiële schooltijd signaal geven opdat de kinderen naar binnen gaan, om op de vastgestelde begintijd te kunnen beginnen.
2. We kennen twee dagelijkse pauzes van respectievelijk 15 en 30 minuten.
3. De leraren bereiden zich schriftelijk voor.
4. De leraren hanteren een effectief klassenmanagement.
5. De leraren variëren de hoeveelheid leertijd afhankelijk van de onderwijsbehoeften.
6. Op schoolniveau wordt er voldoende onderwijstijd gepland.
7. Ieder schooljaar wordt een helder jaarrooster opgesteld.
8. Leraren beschikken over een expliciet week- en dagrooster

Beoordeling:

1. Leraren spreken elkaar aan over de afgesproken begin-en pauzetijden.
2. De intern begeleider controleert de leraren op punt 3 en 4.
3. De leraren variëren de hoeveelheid leertijd afhankelijk van de toetsresultaten.
4. Het lesrooster wordt met het hele team doorgesproken en eventueel bijgesteld.
5. De onderwijstijd wordt door de diecteur gecontroleerd en door de inspectie van onderwijs.

Onze **ambities** zijn:

1. Leraren zorgen voor een effectief klassenmanagement (voorkomen verlies leertijd)
2. Leraren hanteren heldere roosters
3. Leraren variëren de hoeveelheid leertijd afhankelijk van de onderwijsbehoeften

3.3.7 Pedagogisch Klimaat

Visie:
Onze leraren zijn van cruciaal belang. Zij hebben ook een vormende en opvoedende taak. Daarom vinden we het belangrijk, dat leraren goed met zichzelf en met anderen kunnen omgaan. Leraren creëren daartoe een veilig en gestructureerd klimaat waarin kinderen zich gewaardeerd en gerespecteerd voelen. Kernwoorden zijn: relatie, competentie en autonomie. Wij hechten veel waarde aan een positieve en motiverende leraar, een begeleider die ervoor zorgt, dat de leerlingen het werk zelfstandig en samen met anderen, kunnen doen. Daarbij hanteren we duidelijke regels en afspraken.

Afspraken:

1. De leraren zorgen voor een ordelijke klas.
2. De leraren zorgen voor een functionele en uitdagende leeromgeving.
3. De leraren gaan positief en belangstellend met de leerlingen om.

4. De leraren zorgen voor interactie met en tussen de leerlingen.
5. De leraren bieden de leerlingen structuur.
6. De leraren zorgen voor veiligheid.
7. De leraren hanteren de afgesproken regels en afspraken.
8. De leraren laten de leerlingen zelfstandig (samen) werken.
9. Een goede relatie tussen leerkracht en ouders zien wij als noodzakelijk.
10. De leraren streven er naar gevoelens van geborgenheid bij de kinderen op te roepen zodat zij zich vrij, maar beschermd kunnen uiten en ontplooien.

Beoordeling:
De beoordeling van de afspraken en ontwikkelingsdoelen komt aan de orde bij de halfjaarlijkse klassenbezoeken door de intern begeleider. Tijdens functioneringsgesprekken en in het PAP geeft de leraar haar/zijn verbeterdoelen aan.

3.3.8 Didactisch handelen

Visie:
De didactiek van de vrije school wordt het meest gekarakteriseerd door het geven van periodeonderwijs. Periodeonderwijs is een vorm van modulair onderwijs. Gedurende enkele weken achtereen krijgen kinderen hetzelfde vak aangeboden in de eerste twee uren van de ochtend.
De kleutertijd kent deze periode indeling niet, daar is het dagelijks terugkerende vaste ritme het uitgangspunt voor de methode van werken. Daarnaast leren de kleuters werken vanuit het jaarritme. D.m.v. levend leren, vanuit de nabootsing, krijgen de kinderen de basisbeginselen van het taal- en rekenonderwijs aangeboden.
Deze werkwijze (periodeonderwijs) heeft grote vakinhoudelijke voordelen, maar ook didactisch geeft deze vele mogelijkheden, waaronder de waardevolle reflectieve momenten die ontstaan in de “nacht”, en ten gevolge van het “vergeten”na afloop van de periode.
Er gelden twee schijnbaar tegengestelde principes in de didactiek. Rudolf Steiner gaf enerzijds het advies, om bij alles dat kinderen moeten leren, naast de opmerkzaamheid ook vooral het gevoelsleven een plaats te geven.
Wat geleerd wordt, is toegankelijker voor de herinnering; wanneer met de inhoud gevoelens van vreugde of verrassing verbonden worden. In moderne didactische termen zouden we nu zeggen dat het onderwijs uit moet gaan van een rijke context. Het periodeonderwijs biedt daarbij uitstek de gelegenheid voor. Dat is een eerste uitgangspunt van het vrije school onderwijs.
Voor vakken als taal en rekenen verschuift het accent wat betreft het oefenen, automatiseren en toepassen voor een groot deel van het periodeonderwijs naar zogenaamde oefenuren.
De vrije school is een plaats waar wat te beleven valt, waar kinderen levensecht leren, ervaren en actief werken vanuit de antroposofische ontwikkelingspsychologie.

Afspraken:
1. Lessen zijn goed opgebouwd.
2. De instructie wordt gedifferentieerd aangeboden.
3. De leraren geven directe instructie op drie niveaus.
4. De leraren zorgen dat er meerdere oplossingsstrategieën (bij rekenen) aan bod komen.
5. De leerlingen werken waar mogelijk zelfstandig samen.
6. De leraren geven ondersteuning en hulp. (vaste ronde)
7. De leraren zorgen voor stofdifferentiatie.
8. De leraren zorgen voor tempodifferentiatie.
9. De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.
10. De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.
11. De leraren worden op bovengenoemde punten begeleid door interne specialist.

Beoordeling:
De beoordeling van de afspraken en ontwikkelingsdoelen komt aan de orde bij de halfjaarlijkse klassenbezoeken door de intern begeleider. Tijdens functioneringsgesprekken en in het POP geeft de leraar haar/zijn verbeterdoelen aan.

Op onze school geven de leraren op een effectieve wijze gestalte aan passend onderwijs. We geven onderwijs op maat, en daarom differentiëren we bij de instructie (directe instructie) en de verwerking (zowel naar inhoud als naar tempo). Omdat we veel waarde hechten aan de zelfstandigheid van de leerlingen, laten we leerlingen waar mogelijk samenwerken.

3.3.9 Actieve en zelfstandige rol van de leerlingen

Naast zelfstandigheid vinden we het belangrijk om de eigen verantwoordelijkheid van onze leerlingen te ontwikkelen. Het is vanzelfsprekend, dat autonomie en eigen verantwoordelijkheid niet betekent, dat de leraren de leerlingen te snel en te gemakkelijk loslaten. Leraren begeleiden de leerprocessen en doen dat “op maat”: zie 3.3.8 Didactisch handelen.
Een leerling is zelfstandig als zij hun eigen leerproces kunnen ondersteunen d.m.v. samenwerken, keuzeopdrachten en doelmatig plannen.

Afspraken:
1. De leraren betrekken de leerlingen actief bij de lessen.

Onze afspraken zijn:

1. De taken bevatten soms keuzeopdrachten
2. De leraren laten de leerlingen –waar mogelijk- samenwerken en elkaar ondersteunen
3. De leraren leren de leerlingen doelmatig te plannen
4. Gebruik format “groepsplan”.

3.4 Zorg en begeleiding

Visie:
De zorgverbreding binnen onze school is erop gericht om leerlingen die hulp nodig hebben vroegtijdig te signaleren. Dit is in eerste instantie een aangelegenheid van de klassenleerkracht. Door middel van periodieke onderzoeken en peilingen wordt vastgesteld of de ontwikkeling (rijping) van het individuele kind zich naar wens voltrekt. (zie toetskalender)

Afspraken:
1. De leraren kennen de leerlingen.
2. De leraren signaleren vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
3. Ouders worden betrokken bij de (extra) zorg voor hun kind.
4. Externe partners worden –indien noodzakelijk - betrokken bij de zorg voor leerlingen.
5. De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
6. Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard en de zorg voor zorgleerlingen.
7. De school voert de zorg planmatig uit.
8. De school gaat de effecten van de zorg na.
9. De intern begeleider coördineert de zorg en begeleiding.
10. Interne specialist coacht leerkrachten op instructie, klassenmanagement.
11. Dyslexiespecialist behandelt onder schooltijd geïndiceerde leerlingen.
12. Kunstzinnig therapeut behandelt onder schooltijd en door school vergoede behandelingen voor leerlingen die door klassenleerkracht in overleg met IB-er verwezen zijn.

Het dyslexie protocol wordt vanaf de oudste kleuters gehanteerd voor die kinderen die meer dan twee uitvallende items hebben op de screeningslijst. Ook is het dyslexie protocol voor de hele school ingevoerd. (zie dyslexieprotocol)

Verder: zie zorgplan.

3.4.1 Passend onderwijs (afstemming) HGW – 1-zorgroute

Visie:
Op onze school geven we passend onderwijs: onderwijs dat is afgestemd op de mogelijkheden en talenten (de onderwijsbehoeften) van de leerlingen. In beginsel laten we ieder kind toe, maar soms is het beter als een kind elders geplaatst wordt. Om een dergelijke beslissing te nemen, hebben we een zorgprofiel opgesteld. Dit profiel verheldert welke zorg we wel en welke zorg we niet kunnen bieden, en welke leerlingen met een bepaalde handicap door ons opgevangen kunnen worden. Passend onderwijs krijgt (ook) gestalte in de klas. Onze leraren stemmen hun

handelen af op de onderwijsbehoeften van hun leerlingen. Ze werken handelingsgericht. Onze ambities zijn:

1. De leraren volgen de ontwikkeling van de leerlingen regelmatig
2. De leraren signaleren specifieke onderwijsbehoeften van hun leerlingen
3. De leraren benoemen de specifieke onderwijsbehoeften van hun leerlingen
4. De leraren clusteren leerlingen met een vergelijkbare onderwijsbehoeften
5. De leraren stellen o.b.v. de gegevens een groepsplan op
6. De leraren voeren het groepsplan adequaat uit
7. De leraren stemmen instructie en verwerking af op de clusters (leerlingen)
8. De leraren stemmen hun aanbod af op de clusters (leerlingen)

3.4.2 Passend en/of inclusief onderwijs

Passend onderwijs gaat over alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 2 tot 23 jaar en heeft betrekking op alle reguliere en specifieke onderwijsvoorzieningen die kunnen bijdragen aan een succesvolle schoolloopbaan. (Referentiekader Passend onderwijs, 2011)
Het wettelijk kader schetst de hoofdlijnen voor de vormgeving van passend onderwijs. De volgende voorwaarden zijn beleid voor het nieuwe stelsel:

- Leerlingen krijgen zo goed mogelijk onderwijs
- Ouders zijn betrokken bij hun kind op school
- Docenten zijn goed toegerust
- Scholen werken samen met jeugdzorg en gemeenten
- Doelmatige investeringen

Het onderwijs binnen de Toermalijn vraagt een handelingsgerichte aanpak van alle betrokkenen in het kader van passend en inclusief onderwijs.

3.4.3 Samenwerkingsverband WSNS Duin- en Bollenstreek

De Toermalijn valt onder de organisatiestructuur van het samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek. Dit samenwerkingsverband wordt bestuurd door vertegenwoordigers van vijftien schoolbesturen in de regio. Het bestuur ziet toe op verwezenlijking van de doelstelling van het samenwerkingsverband.

3.4.5 De 1-zorgroute

Wat is de 1-zorgroute?

De 1-zorgroute schetst een eenduidige route voor leerlingenzorg, zowel de interne zorg op school als de externe zorg daarbuiten. We beogen hiermee niet alleen risicoleerlingen zo vroeg mogelijk te signaleren en leerproblemen aan te pakken, maar ook de onderwijsbehoeften van *alle* leerlingen in kaart te brengen. Centraal

staat het *groepsplan*. Het *handelingsgericht werken* met de groepsplannen vormt het fundament van deze werkwijze.

Het traject van de 1-zorgroute biedt een stapsgewijze procedure, waarin leraar, interne begeleider en ouders samenwerken om voor de leerlingen passend onderwijs te realiseren. Leerkrachten staan er niet alleen voor bij de uitvoering van de stappen van de 1-zorgroute. De interne begeleider ondersteunt hen daarbij en coördineert de zorg die in school aan leerlingen wordt geboden.

De 1-zorgroute is ontwikkeld in het kader van 'Weer Samen Naar School Plus' (WSNS+), een overeenkomst tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en verschillende onderwijsorganisaties.

Het WSNS spreekt binnen hun organisatie over een:

3.4.6 1-loketfunctie

Het samenwerkingsverband werkt op dit moment de 1-loketfunctie vanuit Passend onderwijs uit. Hierbij gaat het niet om een fysiek loket, maar om een set van afspraken tussen scholen en omringende organisaties die zorg leveren aan kinderen en ouders. Denk daarbij aan partijen als Bureau Jeugdzorg en het Centrum voor Jeugd en Gezin. In deze afspraken wordt vastgelegd welke eisen worden gesteld aan de zorg in en om de school en aan de zorgroute.

Wanneer partijen op deze manier aan elkaar geschakeld zijn, kan er een 1-loketfunctie ontstaan. Ouders kunnen dan met al hun zorgen als eerste terecht bij de school. Daar waar het onderwijs kinderen kan helpen, zal dat gebeuren. Als de problematiek buiten de expertise van het onderwijs valt, kan met de set van afspraken snel worden doorverwezen.
Op bovenschools niveau krijgt het loket (CJG) met name vorm als onafhankelijke voorziening met de volgende taken:

- advisering van scholen en ouders;
- handelingsgerichte toewijzing van onderwijs- en zorgarrangementen (inclusief plaatsing op speciale (basis-) scholen of tussenvoorzieningen);
- realisatie van een onderwijsplaats wanneer een kind thuiszitter dreigt te worden;
- registratie en monitoring waardoor zicht ontstaat op eventuele hiaten in het onderwijscontinuüm.

3.4.7 De leerkrachten

Voor het team betekent dit dat er twee maal per jaar genormeerde toetsen af worden genomen waardoor de ontwikkeling en de vorderingen van de leerlingen duidelijk zichtbaar worden. Ook voor de sociaal-emotioneel ontwikkeling zal er een scoringslijst worden gehanteerd.

Aansluitend aan deze toetsen voert de ib'er of het zorgteam met elke leraar een 'voortgangsgesprek'. Dat gesprek is in de jaarplanning opgenomen. Leerkracht en ib'er hebben de tijd om de voortgang van de klas als geheel, maar ook die van enkele individuele leerlingen goed te bekijken en te bespreken. Concreet betekent dat:

- Leraar en ib'er evalueren de afgelopen periode: wat was het doel in de verschillende vakken, wat was de werkwijze en wat de resultaten? Wat leren we hiervan? Waar moeten we op letten voor de komende periode? Welke leerlingen hebben extra aandacht nodig?
- Zij plannen het komende halfjaar. Bij deze planning is een uitgangspunt dat er in drie groepen gedifferentieerd wordt: een middengroep, een groep die meer instructie nodig heeft, en een groep die meer uitdaging nodig heeft. Voor enkele leerlingen is er een individuele aantekening of leerlijn.
- Naast het samenstellen van de drie groepen, nemen ze ook even tijd voor de didactische kant van de zaak: gaat dit de leraar lukken, wat heeft hij nog nodig om dit plan aan te pakken?

Vragen die de ib'er vaker hoort bij verschillende leraren, bespreekt ze in de lerarenvergadering. Dit leidt tot uitwisseling, oefening, nieuwe input rond specifieke onderwerpen die juist in het team van belang zijn.

Handelingsgerichte aanpak
Bij deze halfjaarlijkse evaluatie en planning maken leraar en ib'er gebruik van de centrale concepten van handelingsgericht werken:

- Stimulerende en belemmerende factoren
- doelen en behoeften (wat heeft deze leerling nodig)

Hierdoor zijn ze in staat snel te werken en toch steeds recht te doen aan de individuele leerling en aan deze klas.
Bij individuele zorgleerlingen betrekken zij vanaf het begin de ouders erbij. Ook dat pakken ze handelingsgericht aan: ze betrekken de ouders als gelijkwaardige partners bij alle stappen in het proces.

3.4.8 Beleid meer begaafde leerlingen (hoogbegaafden)

De Toermalijn is mei 2015 gestart met een pilot om de begeleiding van meer- en hoogbegaafden te kunnen ervaren en evalueren opdat deze begeleiding in het schooljaar 2015-2016 verder kan worden ontwikkeld en school breed zal kunnen worden ingezet.

3.4.9 Het ontwikkelingsperspectief

Het ontwikkelingsperspectief is nodig als basis voor het plannen van het leerstofaanbod en het volgen van de ontwikkeling van de leerling. Hiervan dient de

school tussendoelen af te leiden, die vervolgens leidend zijn voor het leerstofaanbod en het volgen van de vorderingen.
Het samenwerkingsverband heeft met de scholen een protocol ontwikkelingsperspectief opgesteld. In het protocol staan de stappen beschreven die een school doorloopt bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief. De school stelt een ontwikkelingsperspectief op voor de leerlingen die maximaal het eindniveau van groep 7 halen. Het betreft leerlingen die op termijn naar het leerwegondersteunend onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs dan wel het praktijkonderwijs gaan.
Het protocol ontwikkelingsperspectief maakt voor leerlingen met een onderwijsachterstand beredeneerde keuzes in het onderwijsaanbod. Verder draagt het bij aan een betere afstemming met ouders en leerling over wat de school wil bereiken en een goede overgang naar het voortgezet (speciaal) onderwijs. Werken vanuit een ontwikkelingsperspectief kan in scholen een bijdrage leveren aan het voorkomen van 'onderpresteren' van leerlingen die niet meekunnen in het reguliere aanbod.
Er leven nog veel vragen over het werken met vaardigheidsscores, de rol van beschermende en risicofactoren en het specialiseren op effectieve aanpakken.
We delen de informatie via de website van WSNS: www.swv-db.nl , IB-netwerken en intervisiebijeenkomsten met alle scholen.

3.4.10 Thuiszitters

Alle kinderen verdienen een plek in het onderwijs. De afgelopen jaren is binnen het samenwerkingsverband Duin-en bollenstreek gewerkt aan het terugdringen van de thuiszittersproblematiek, maar hiermee is nog onvoldoende geborgd dat er geen kinderen meer zullen thuiszitten. Daarom is een belangrijk doel van passend onderwijs een zo passend mogelijk onderwijsprogramma voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in het onderwijs.
Door de samenwerkingsverbanden WSNS Duin- en Bollenstreek en Katwijk is uit de subsidie passend onderwijs een trajectbegeleider aangesteld die door de scholen volgens een vaste procedure betrokken kan worden en ondersteuning biedt bij het vinden van een passend-onderwijs-plaats voor kinderen in knellende situaties.
Zowel de oorzaak van de ontstane situaties als de begeleiding- en ondersteuningsbehoeften zijn steeds van een andere aard.
Er wordt gewerkt aan een oplossing per kind. Hiervoor is een "snelle aanvliegroute" nodig en kan intensieve samenwerking in een breed overleg nodig zijn om de huidige voorzieningen beter en sneller te kunnen gebruiken. De trajectbegeleider is degene, die dit coördineert.
Deze afspraken dragen ertoe bij, dat iedere ouder een passende onderwijsplek voor zijn/haar kind kan vinden.

3.4.11 Opbrengstgericht werken

Op onze school werken we opbrengstgericht (doelgericht). Daarbij richten we ons op de gemiddelde vaardigheidsscore op de Cito-toetsen. Per Cito-toets is een doel (een norm) vastgesteld. Deze is afgeleid van de inspectienormen (zie *Analyse en waardering van opbrengsten primair onderwijs*) We beschikken over een overzicht van de toetsen en de gestelde doelen. Bij de bespreking van de groep (leerlingen) wordt de uitslag van de toets (de gehaalde gemiddelde vaardigheidsscore) vergeleken met de norm (de gewenste gemiddelde vaardigheidsscore). Als de gewenste score structureel onder de gewenste score is, worden er door de IB-er en de leraar interventies afgesproken. Deze interventies kunnen zijn:

(1) Meer tijd besteden aan dat vak-/vormingsgebied (roosteren)
(2) Instructie wijzigen en verbeteren: consequent directe instructie toepassen
(3) Meer automatiseren
(4) Differentiatie aanpassen

De schoolleiding en de IB-er voeren vervolgens klassenconsultaties uit om te observeren, of het de leraar lukt om de interventies toe te passen en te bepalen of de interventies effect hebben. Leraren worden ook gekoppeld (collegiale consultatie) om good practice op te doen.

Sinds schooljaar 2012-2013 is er begonnen met de implementatie van het digitale LVS ParnasSys

3.4.12 Opbrengsten (van het onderwijs)

Ons onderwijs is geen vrijblijvende aangelegenheid. We streven (zo hoog mogelijke) opbrengsten na. We achten het van belang, dat de leerlingen presteren naar hun mogelijkheden, en dat ze opbrengsten realiseren die leiden tot passend (en succesvol) vervolgonderwijs. Wij willen dat niet alleen doen op de vakken rekenen en taal maar streven naar zo hoog mogelijke opbrengsten op alle ontwikkelingsgebieden. Zie missie en visie.

Onze **ambities** zijn:

1. De leerlingen realiseren aan het eind van de basisschool de verwachte opbrengsten (op grond van hun kenmerken) [m.n. Rekenen en Taal]
2. De leerlingen realiseren tussentijds de verwachte opbrengsten (op grond van hun kenmerken) [m.n. Rekenen en Taal]
3. De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op het niveau dat verwacht mag worden (op grond van hun kenmerken)
4. Leerlingen ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden
5. De leerlingen doorlopen de basisschool in acht jaar
6. De leerlingen krijgen de juiste adviezen voor vervolgonderwijs
7. De leerlingen presteren naar verwachting in het vervolgonderwijs

Voor een overzicht van de kengetallen (en de analyse daarvan) verwijzen we naar ParnasSys.

a. Overzicht scores eindtoetsen

b. Overzicht kengetallen sociaal-emotionele ontwikkeling
c. Overzicht tussentoetsen (kerntoetsen)
d. Overzicht kengetallen m.b.t. leerlingen met een specifieke behoefte
e. Overzicht kengetallen doorstroming
f. Overzicht kengetallen adviezen VO
g. Overzicht kengetallen functioneren VO

Kinderen van de Toermalijn gaan naar allerlei middelbare scholen. De ervaringen met de aansluiting is goed. De Toermalijn zorgt daarbij voor een ‘warme overdracht’ doordat de klassenleerkracht persoonlijk bij de middelbare scholen het schooladvies toelicht.

De leerprestaties van onze leerlingen zijn naar het oordeel van de inspectie van het onderwijs op het niveau wat mag worden verwacht.

CITO M8 Begrijpend lezen en Rekenen

Jaar	Norm inspectie	Cito Begrijpend lezen	Norm inspectie	Cito Rekenen-Wiskunde
2013/2014	55	59,5	110	110,6
2014-2015	55	57,8	110	111,7

Hoofdstuk 4 Ons personeelsbeleid

Onze ambities

Algemeen stichtingsbreed, directie schoolspecifiek

Integraal personeelsbeleid

4.1. Onze organisatorische doelen

We hebben inzichtelijk hoe het personeelsbestand er (kwantitatief en kwalitatief) uit ziet, en wat wenselijk is op een termijn van vier jaar en welke acties er ondernomen worden om het gewenste personeelsbestand dichterbij te brengen. De gewenste situatie is afgeleid van onze missie, visie(s) en afspraken.

	Taken en functies	**Huidige situatie 2011-2012**	**Gewenste situatie 2013-2016**
1	Aantal personeelsleden	16	17
2	Verhouding man/vrouw	2 – 14	3 – 14
3	LA-leraren	15	15
4	LB-leraren	3	3
5	Aantal IB-ers	1	1
6	Gediplomeerde bouwcoördinatoren	0	0
7	Opleiding schoolleider	1	1
8	ICT-specialisten	-	1
9	Onderwijsassistenten	2	3
10	Taalspecialisten	1	2
11	Rekenspecialisten	0	1

De consequenties van onze organisatorische doelen zijn opgenomen in ons Plan van Aanpak (2011-2015) en komen standaard aan de orde bij de POP-ontwikkeling en in de functioneringsgesprekken.

4.2. De schoolleiding

De schoolleiding wordt gevormd door de directeur van de school. Kenmerkend voor de schoolleiding is, dat ze zich richt op het zorgen voor goede communicatie en op het adequaat organiseren van de gang van zaken op school. In de derde plaats vindt de schoolleiding met name het onderwijskundig leiderschap van belang. De directie wil adaptief leiding geven, dat betekent dat ze daar waar nodig en noodzakelijk rekening houdt met verschillen tussen leraren. Onze afspraken zijn:

1. De schoolleiding is deskundig

2. De schoolleiding ontwikkelt (innovatief) beleid op grond van strategische keuzes
3. De schoolleiding kan beleid operationaliseren en implementeren
4. De schoolleiding accepteert teamleden zoals ze zijn
5. De schoolleiding wordt door de teamleden geaccepteerd
6. De schoolleiding geeft teamleden voldoende ruimte
7. De schoolleiding communiceert in voldoende mate en op een goede wijze met het team
8. De schoolleiding schept voorwaarden voor een functioneel en plezierig werkklimaat
9. De schoolleiding stimuleert eigen initiatieven van teamleden
10. De schoolleiding ondersteunt teamleden in voldoende mate
11. De schoolleiding heeft vertrouwen in het kunnen van de teamleden
12. De schoolleiding heeft voldoende delegerend/coördinerend vermogen
13. De schoolleiding heeft een doelmatig systeem voor beheer en organisatie opgezet
14. De schoolleiding organiseert de dagelijkse gang van zeken adequaat

4.3 Beroepshouding – professionele cultuur

Het is voor de kwaliteit van de school van belang, dat de werknemers niet alleen beschikken over lesgevende capaciteiten. Op onze school wordt veel waarde gehecht aan de professionele instelling van de werknemers, aan een juiste beroepshouding. Daarbij gaat het om de volgende **afspraken**:

1. Handelen overeenkomstig de missie en de visie van de school
2. Zich collegiaal opstellen
3. Zich medeverantwoordelijk voelen voor de school, de leerlingen en elkaar
4. Met anderen kunnen en willen samenwerken
5. Hun werk met anderen bespreken
6. Zich adequaat voorbereiden op vergaderingen en bijeenkomsten
7. Genomen besluiten loyaal uitvoeren
8. Zichzelf en het klaslokaal openstellen voor anderen
9. Aanspreekbaar zijn op resultaten en op het nakomen van afspraken
10. Gemotiveerd zijn om zichzelf te ontwikkelen
11. Anderen kunnen en willen begeleiden of helpen
12. Beschikken over reflectieve vaardigheden

4.4. Integraal personeelsbeleid (incl. professionalisering)

Het integraal personeelsbeleid van onze school richt zich op de ontwikkeling van de medewerkers. De bedoelde ontwikkeling is gekoppeld aan de missie en de visie(s) van de school, en aan de ambities per beleidsterrein. Op basis van de beleidsterreinen hebben wij competenties vastgesteld (wet BIO) en de afspraken zijn omgezet in criteria. Onze school vindt de volgende competenties richtinggevend voor de ontwikkeling van de medewerkers:

1. Gerichtheid op kwaliteit
2. Vakmatige beheersing
3. Gebruik leertijd
4. Pedagogisch handelen
5. Didactisch handelen
6. Zorg voor leerlingen
7. Opbrengstgerichtheid
8. Professionele instelling
9. Communicatie
10. Omgang met ICT
11. Handelen vanuit de identiteit
12. Administratie m.b.t. de klas en de leerlingen.

We zetten de volgende instrumenten in om de (persoonlijke) ontwikkeling van de medewerkers zo vorm te geven, dat zij in toenemende mate gaan voldoen aan de criteria van de bovengenoemde competenties.
In alle instrumenten staan daarom de gekozen competenties met de daarbij behorende criteria centraal.

4.5 Instrumenten voor personeelsbeleid

Onze school hanteert diverse instrumenten voor haar (integraal) personeelsbeleid. We zetten deze instrumenten in om de leraren te ontwikkelen (in de gewenste richting). De kernvraag bij ons personeelsbeleid is: hoe zorgen we ervoor, dat de leraren (medewerkers) de geformuleerde ambities steeds beter gaan beheersen. Onze **instrumenten** zijn:

4.5.1 Beleid m.b.t. stagiaires

De Toermalijn is een erkend leerbedrijf, het geen vooral van toepassing is voor stagiaires voor de kleuter - en peuterklas.
De leerkracht dient langer dan 1 jaar aan de school verbonden te zijn om in overleg een stagiaire te begeleiden.
Nieuwe leerkrachten en gere-integreerde begeleiden geen stagiaires.
In de onderbouw 1 stagiaire per schooljaar en in de kleuterklas in overleg.
De school streeft erna om minimaal 1 stagiaire van Helicon per schooljaar te plaatsen. Daarnaast staat de school open voor kijk- en snuffelstages.

Voor de aanwas van nieuwe leerkrachten vinden wij het belangrijk een bijdrage te leveren in de ontwikkeling van aankomende leerkrachten, daarom bieden wij stagiaires van de pabo's en de gelegenheid om ervaring op te doen. Jaarlijks wordt binnen het team geïnventariseerd welke leerkracht een stagiaire of LIO-er in de klas wil begeleiden. Het aantal plaatsingsmogelijkheden wordt doorgegeven aan de

PABO. Mogelijke stagiaires worden uitgenodigd voor een gesprek met een lid van de directie en de betreffende leerkracht. Als na het gesprek alle partijen positief zijn worden nadere afspraken gemaakt. Voor de beoordeling van stagiaires maken wij gebruik van de beoordelingsinstrumenten van de opleidingsschool, met inachtneming van ons eigen competentieprofiel.

4.5.2 Werving en selectie

We gaan bij Werving en Selectie uit van de kaders in het IPB-plan. Daarnaast zijn de competenties die wij hanteren van belang voor de werving en selectie. Aan de sollicitanten laten wij weten welke competenties er verwacht worden en het geven van een proefles waaruit blijkt wat er wel en/of niet beheerst wordt is onderdeel van de sollicitatieprocedure. Bij het sollicitatiegesprek houden we een competentiegericht interview. De sollicitanten moeten de mate van beheersing kunnen aantonen via bekwaamheidsdossier en proefles. Waarbij het gesprek als eerste selectie zal plaatsvinden en bij een vervolg de proefles.

4.5.3 Introductie en begeleiding

Nieuwe leraren krijgen begeleiding van de intern begeleider. De begeleider helpt de nieuwe leerkracht bij een heldere communicatie binnen de school, is vraagbaak en ondersteunt bij praktische zaken. Daarmee wordt de nieuwe collega op de hoogte gesteld van de missie, de visie en de afspraken van de school. Nieuwe leraren ontwikkelen een POP (Persoonlijk Ontwikkelings Plan) dat zich richt op het leren beheersen van de competenties.

4.5.4 Taakbeleid

Op onze school krijgen alle leerkrachten elk schooljaar taken toebedeeld. De taken zijn onderverdeeld in lesgevende taken, groepstaken en deskundigheidsbevordering (zie voor de uitwerking de normjaartaak). Elk jaar wordt er bekeken of de taken voor het beheer van de school, werkgroepen en sport en spelactiviteiten goed verdeeld zijn over de verschillende leerkrachten. Daarbij wordt uitgegaan van wensen en sterke kanten van de personeelsleden en van het solidariteitsprincipe. Tenslotte worden er jaarlijks afspraken gemaakt over deskundigheidsbevordering.

4.5.5 Collegiale consultatie

Collega’s komen bij elkaar in de klas om van elkaar te leren. Door de intern-begeleider wordt een rooster opgesteld voor deze consultaties. Per jaar wordt beslist welk vakgebied in ieder geval prioriteit krijgt en hoe vaak collegiale consultaties plaatsvinden.

4.5.6 Klassenbezoek

De directie legt jaarlijks bij ieder teamlid een klassenbezoek af. Bij het klassenbezoek worden –in overleg- criteria die afkomstig zijn van het format functioneringsgesprek Ithaka geobserveerd. Daarnaast wordt bekeken of de leraar op een correcte wijze uitvoering geeft aan de gemaakte persoonlijke ontwikkelplannen. Na afloop van het klassenbezoek volgt (standaard) een functioneringsgesprek

De IB-er legt jaarlijks bij ieder teamlid minimaal 1 klassenbezoek af. Bij het klassenbezoek worden –in overleg - van te voren met de leerkracht de competenties afgesproken die geobserveerd gaan worden. Daarnaast wordt bekeken of de leerkracht op een correcte wijze uitvoering geeft aan de gemaakte persoonlijke actieplannen. Na afloop van het klassenbezoek volgt een evaluatie en indien gewenst wordt er een plan van aanpak gemaakt. Zo zijn deze bezoeken een cyclisch proces.

4.5.7 Persoonlijke Ontwikkelplannen (POP)

Iedere werknemer stelt jaarlijks een POP op. De inhoud van het POP is gebaseerd op onze competentielijst. Een werknemer scoort zichzelf op de competenties, voert een doelstellingen-gesprek en vult daarna het POP in. De uitvoer van het POP wordt geobserveerd tijdens de klassenbezoeken en de voortgang komt aan de orde bij het FG. In het BG wordt een door de directie een oordeel gegeven over de realisatie van de opgestelde POP's. De functioneringsgesprekken/beoordelingsgesprekken vinden een maal per twee jaar plaats.

4.5.8 Het bekwaamheidsdossier

Alle werknemers beschikken over een bekwaamheidsdossier. Deze dossiers zijn centraal opgeslagen in de school. In dit dossier bevinden zich:

- Afschriften van dipoma's en certificaten
- De vereiste competenties
- De gespreksverslagen met persoonlijk actieplan

In het bekwaamheidsdossier verzamelt de werknemer 'bewijzen' voor zijn persoonlijke ontwikkeling.

4.5.9 Jaargesprekken

De directie voert jaarlijks een gesprek met alle medewerkers. We beschikken over een format. Tijdens het gesprek staat o.a. het POP van de medewerker (met daarin de competenties) het functioneren en beoordeling centraal. Op basis van het

ontwikkelde POP wordt omgezien naar verbeterdoelen in relatie tot de schoolverbeterdoelen. Aan de orde komen verder: werkdruk, loopbaanwensen, scholing, taakbeleid, en mobiliteit. De medewerker en de directie maken beiden een verslag welke ondertekend worden.

4.5.10 Deskundigheidsbevordering (scholing – professionalisering)

Scholing komt aan de orde bij het jaargesprek. Medewerkers kunnen voor (persoonlijke) scholing opteren (bij voorkeur in relatie tot de organisatorische doelen –zie hoofdstuk 4.1- en/of de competentieset en/of het opgestelde persoonlijk ontwikkelplan) en daarnaast organiseert en faciliteert de directie teamgerichte scholing. Ook deze scholing richt zich op het versterken van de missie, de visie en de afspraken (doelen) van de school. In de regel volgt het team twee keer per jaar teamgerichte scholing. Iedereen is daarbij aanwezig.

Gevolgde teamscholing 2014-2015

Jaar	**Thema**	**Organisatie**
2012-2013	Regenboogtraining Zo leer je kinderen lezen en spellen	BVS-advies
2013-2014	Gedifferentieerde instructie	Intern en BVS-advies
2014-2015	HGW Ithaka studiedag	BVS-advies Ithaka
2015-2016	HGW vervolg	BVS-advies
2015-2016	HB training	BVS-advies

Gevolgde persoonlijke scholing 2014-2015

Thema	**Organisatie**	**Aantal medewerker**
HB	BVS-advies	1
Applicatiecursus tot vrijeschool leerkracht	Hogeschool Leiden	2 (1, Thirza heeft dez niet afgemaakt)
Regenboogtraining intervisie	BVS-advies	1
ZLKLS	Ithaka-academie	1
Arrangementendag passend onderwijs	SWV-DB	1
Anders evalueren en verantwoorden	Hogeschool Leiden	2
Zutphense Zomercursus	Werkgroep	2

4.5.11 Teambuilding

Op onze school organiseren we diverse typen vergaderingen (zie hoofdstuk 5, *Interne communicatie*) waarin we met elkaar overleggen over thema's die inhoudelijk

en/of organisatorisch van belang zijn voor de school en de leraren. De eenheid in het team wordt ook versterkt door de gezamenlijke momenten van nascholing. Ieder jaar volgt het team –naast de individuele scholing- samen een aantal cursussen. We onderscheiden in het kader van teambuilding ook de meer informele communicatiemomenten. We drinken ’s morgens gezamenlijk koffie en thee en nemen dan eventueel (kort) zaken door die van belang zijn voor de school en de leraren. De school organiseert ieder jaar het kerstspel waarin alle leerkrachten meespelen. Na afloop is er een gezellig samenzijn evenals een gezamenlijke afsluiting aan het eind van het schooljaar. Daarnaast is er jaarlijks een personeelsdag aan het einde van het jaar. Het schooljaar wordt begonnen met een opmaat waarin leerkrachten het schooljaar “spiritueel” opstarten, gevolgd door een opmaat met kinderen en ouders.

4.5.12 Beoordelingsgesprekken

Onze school beschikt over een format voor de gesprekken De directie voert een beoordelingsgesprek bij de overgang van een T- naar een V-benoeming.

4.5.13 Verzuimbeleid

Een zieke werknemer meldt zich ziek bij de directeur. Deze regelt de vervanging. De werknemer meldt zich ook beter bij de directeur. Bij langduriger verzuim wordt de werknemer opgeroepen bij de Arbo-arts. Bij kort veelvuldig verzuim wordt een verzuimgesprek gehouden door de directeur. Bij vermoeden van oneigenlijk verzuim wordt de Arbo-arts ingeschakeld, in overleg met de personeelsconsulent. Langdurig verzuim wordt afgehandeld conform de Wet Poortwachter. De re-integratie voor wat betreft het functioneren op school valt onder de verantwoordelijkheid van de schooldirecteur. Bij ziekte wordt, naast de informele contacten door de collegae, formeel door de directeur contact onderhouden met de betrokkene. Indien de zieke werknemer daar prijs op stelt, worden er huisbezoeken afgelegd. Regelmatig (eens per 6 weken) wordt een kaart of bloemetje gestuurd namens het team.

Hoofdstuk 4 *Terugblik afgelopen periode*

4.1 Algemene terugblik

3.1.1. Ziekteverzuim

Afgelopen schooljaar heeft zich gekenmerkt door een hoog (langdurig) ziekte verzuim onder de leerkrachten. Een aantal leerkrachten zijn nog steeds ziek. Hopelijk kunnen wij het behouden van de energie bij deze leerkrachten volgend schooljaar beter waarborgen.

3.1.2 Koorzang

De inzet van onze professionele vrijwilliger Marcel den Dulk heeft geresulteerd in een grote uitbreiding van het aantal “koorwerken”. Er zijn dit jaar meerdere opvoeringen geweest waarbij een aantal liederen prachtig ten gehore werden gebracht.

3.1.3. De Seizoener

Onze schoolkrant was dit schooljaar het hartkatern van het kwartaalblad “De Seizoener”. Hierdoor heeft de schoolkrant een zeer professionele uitstraling gekregen. Helaas konden er in de eerste uitgave geen foto’s geplaatst worden omdat er eerst een inventarisatie moest plaatsvinden van toestemming van plaatsing van foto’s. De volgende editie zal wel foto’s hebben!

3.1.4. Leerlingraad

Iedere klas heeft een vertegenwoordiger in de leerlingraad (behalve kleuters).
De leerlingen uit de klassen 4 t/m 6 worden gekozen, de overige leerlingen worden door de leerkracht aangewezen.
Er zijn veel praktische punten/ideeën naar voren gekomen waarvan er een aantal zijn gerealiseerd. De kinderen hebben van iedere bijeenkomst verslag gedaan in hun klas. Tevens is er een verslaglegging gedaan in de tweewekelijkse nieuwsbrief.

3.1.5. Pilot Meer- hoogbegaafden

Mei 2015 is er een start gemaakt met de begeleiding van een aantal kinderen m.b.t. de mogelijkheid tot schoolbrede implementatie van lesstof voor meer- en hoogbegaafden. (zie Meer- en hoogbegaafden beleid)
De noodzaak voor deze pilot kwam mede voort uit de vragen en onrust bij ouders van hoogbegaafden kinderen.

3.1.6. Lezing en vragen Meer- en hoogbegaafden.

Vanuit dezelfde behoefte is er een lezing gegeven aan ouders en leerkrachten. Deze lezing is goed bezocht en verkreeg positieve reacties.

3.1.7. Muziekschool lessen.

De Hillegomse Muziekschool heeft ook dit jaar weer enkele klassen begeleid. Een uitvoering van Peter en de Wolf was hiervan één van de resultaten.

3.1.8. Anders evalueren en verantwoorden

Twee leerkrachten van ons team hebben deze Masterclass gevolgd en zelfs het predicaat Excellent verkregen. Het werken aan portfolio's, het maken van een logboek, het zelf evalueren zullen in het team verder worden besproken en een plek in ons onderwijs gaan krijgen.

3.1.9 Antroposofisch gehalte van de school

Een aantal ouders maken zich zorgen over de veranderende schoolpopulatie en ouderparticipatie. Hierover zijn meerdere brieven over en weer gestuurd, er is een afvaardiging van het team o.l.v. een extern persoon met hen in gesprek gegaan. Toch voelen deze ouders zich nog steeds niet gehoord. Maar wij hebben hen wel duidelijk gemaakt dat de school beleid voert en niet de ouders.

3.1.10 Splitsen van een klas

Vanwege het aantal leerlingen is er vorig jaar besloten een klas te splitsen. Achteraf heeft deze splitsing ondanks alle communicatie en uitleg tot veel onrust onder ouders van de desbetreffende klassen gezorgd. Vooral de ouders van het gedeelte van de klas dat met de lager klas was gecombineerd maakte zich regelmatig zorgen. Het team is tot de conclusie gekomen dat het splitsen van een klas pedagogisch en didactisch in de toekomst niet snel meer ingezet zal worden.

3.1.11 HGW Handelingsgericht werken

De gezamenlijke teamstudie van dit jaar heeft ervoor gezorgd dat er in alle klassen op drie niveaus wordt gewerkt en er groepsplannen worden gemaakt uitgaande van de stimulerende en belemmerende factoren. Toch heeft nog niet elke leerkracht deze methode voldoende in de vingers waardoor wij de studiedagen van volgend jaar nog gedeeltelijk hiervoor gaan gebruiken in combinatie met de plannen voor HB kinderen.

3.1.12 Ondersteuningsteam

Voor een aantal gezinnen zijn er ondersteuningsteams opgezet die naar tevredenheid functioneren. De expertise van de verschillende deelnemers tijdens een overleg waar ook de ouders bij aanwezig zijn zorgt ervoor dat er meer adequaat kan worden gehandeld. En dat is in het belang van het kind.
De samenwerking en inzet van Bureau Jeugdzorg is bij de intern begeleider als teleurstellend ervaren en is er vanwege bureaucratie zeer zeker niet ten goede van leerlingen gehandeld.

Hoofdstuk 5 *Sterkte-zwakteanalyse*

De WMK-PO vragenlijsten zijn voorjaar 2015 afgenomen bij ouders, leerlingen (klas 4 t/m 6) en leerkrachten.

5.1 De lerarenenquête

De bevraagde onderdelen bevatten de volgende beleidsterreinen:

		Gem. Score
1.	Kwaliteitszorg	3.09
2.	Leerstofaanbod	3.16
3.	Leertijd	3.44
4.	Pedagogisch handelen	3.56
5.	Didactisch handelen	3.32
6.	Schoolklimaat	3.45
7.	Zorg en begeleiding	3.41
8.	Integraal personeelsbeleid	3.28
9.	Sociale veiligheid	3.51
10.	Incidenten	3.76
11.	Eindcijfer	3.38
Totaal cijfer		3.39

4.1.1 Analyse

Alle leerkrachten/respondenten hebben de vragenlijst ingevuld. Over het algemeen zijn er goede scores/tevredenheid.
Een paar onderdelen die aandacht behoeven:

1. Missie en visie
2. Moderne methodes
3. Doorgaande lijn
4. Beschikken over voldoende materiaal voor zelfstandig werken.
5. ICT voorziening voor personeel
6. Werkdruk

Nabespreking van de enquête in het team.
Ad 1. Verwijzen naar missie en visie in zorgplan en in schoolplan.
Ad 2. Wens om rekenmethode te vervangen, oriëntatie op andere methode (jaarplan)
Ad 3. Nemen we op in jaarplan
Ad 4. Materiaal voor zelfstandig werken voornamelijk wenselijk in lagere klassen. Kijken naar mogelijkheden in begroting

Ad. 5 Bereik in klas 5/6 niet optimaal, wordt doorgegeven aan ICT
Iedereen graag kunnen printen naar 5. (kleurenprinter)
Ad 6. Blijvend aandachtpunt!!

5.2 Ouder enquête

De bevraagde onderdelen bevatten de volgende beleidsterreinen:

	Gem. Score
1. Kwaliteitszorg	2.87
2. Aanbod	3.23
3. Tijd	3.49
4. Pedagogisch handelen	3.56
5. Didactisch handelen	3.43
6. Afstemming	3.52
7. Actieve en zelfstandige rol leerlingen	3.42
8. Schoolklimaat	3.21
9. Zorg en begeleiding	3.06
10. Opbrengsten	2.99
11. Sociale veiligheid	3.26
12. Incidenten	3.22
13. Eindcijfer	3.03
Totaal cijfer	3.28

4.2.1 Analyse

Van de 120 respondenten hebben 72 gezinnen de vragenlijst ingevoerd (70%)
Over het algemeen zijn de ouders tevreden. Een paar onderdelen die aandacht behoeven:

1. Kwaliteitszorg
2. Aanbod
3. Zorg en begeleiding
4. Opbrengsten

Nabespreking van de enquête in het team.
Ad 1. Bij de vragen 1, 3 en 4 is onze conclusie dat het woord regelmatig mogelijk voor de negatieve score zorgt. Wat is regelmatig? Deze vraag wordt in nieuwsbrief aan ouders nagevraagd.
Ad 2. Team is zeer blij met de scores op de vragen 1, 4 en zeker op 8. (normen en waarden, projecten en creatieve vorming) Dat geeft o.i. aan dat ouders blij zijn met hun keuze voor onze soort van onderwijs. Bij deze keuze hoort echter ook vraag 3 en 4.(onvoldoende voor actuele thema’s en werken met computer)

Ad 3 Vragen 2, 5, 6, en 7 komen in het plan van aanpak, maar worden eerst expliciet gesteld in nieuwsbrief. (extra begeleiding, hoe je je kind kan helpen, vervolgonderwijs en rapportbesprekingen?
Ad 4 Nieuwe afspraak is dat de groeitrap standaard in het 10 minutengesprek wordt getoond. Wel willen we een vrijeschool blijven waar de ontwikkeling van het hele kind wordt besproken en niet alleen de opbrengsten. Kind is meer dan alleen opbrengsten!

Communicatie blijft een aandachtspunt vooral rond de informatie over de individuele leerling!

5.3 Leerling enquête

De bevraagde onderdelen bevatten de volgende beleidsterreinen/onderdelen: Omdat deze enquête is aangepast kunnen er geen gemiddelde scores worden aangegeven.

1. De lessen en de vakken
2. De klas
3. Juffen/meester
4. School
5. Overige vragen

Nabespreking van de enquête in het team.
Ad 1 Bij het "vervelen" vindt het team het logisch dat op die vraag veel kinderen soms hebben geantwoord. Iedereen verveelt zich soms wel eens. Het onderwerp coöperatieve werkvormen komt voor volgend schooljaar in het jaarplan. Het vak euritmie wordt in het team extra besproken.
Ad 2 De vraagstelling bij "ruzie" maken: "wordt er wel eens ruzie gemaakt" is zodanig dat het logisch is dat een kind daar "ja" op antwoordt. Een extra vraag zou kunnen zijn "is/wordt het daarna opgelost?" De vraagstelling: "wel eens" is vaag. "Wat doe jij als je ziet dat er gepest wordt" is een mogelijke extra vraag. In het jaarplan wordt de veiligheidsthermometer opgenomen.
Ad 3 Herkenbaar.
Ad 4 Geen verder commentaar.
Ad 5 Herkenbaar

Fijn dat er positief en ook herkenbaar is gescoord!
De onderdelen samenwerken en "veiligheid" komen in het jaarplan.
Euritmie is een onderwerp dat extra in team, met directie en op bestuursniveau wordt besproken.

Hoofdstuk 6 *Planning Schoolplanperiode 2015-2019*

	2015-2016	**2016-2017**	**2017-2018**	**2018-2019**
Algemene vragenlijsten	–.Leerlingen	–Leerlingen –Ouders –Leerkrachten	–Leerlingen	-Leerlingen - Ouders Leerkrachten
Diagnose (jaarlijks)	Opbrengsten - tussenopbrengsten - eindopbrengsten Portfolio	Opbrengsten - tussenopbrengsten -eindopbrengsten Portfolio	Opbrengsten -tussen -eind Portfolio	Opbrengsten -tussen -eind Portfolio
Vragen-lijsten		Algemene vragenlijsten		Algemene vragenlijsten
Vragen-lijsten	Sociale veiligheid		Sociale veiligheid	
Kwaliteits-kaarten en onderdelen	Leerstofaanbod -ICT - rekenen/wiskunde Didactische wv. -HGW + coöperatieve werkvormen en HB Leerstofaanbod: -Doorgaande lijn Communicatie -opbrengsten Zorg en begeleiding -extra zorg	Leerstofaanbod -HB + coöperatieve werkvormen -zelfstandig werk materiaal Communicatie -opbrengsten -vervolgonderwijs		

Hoofdstuk 7 *Jaarplan 2015-2 016*

Jaarplan	
Jaar	**2015-2016**
School	De Toermalijn
Schoolleider	Dorian Hendriks
Datum	31 mei 2015

Inleiding	In ons jaarplan 2015-2016 geven we aan [1] welke beleidsterreinen we hebben gescoord (maart 2015), [2] welke vragenlijsten we hebben ingezet (maart 2015), en [3] wat onze voornemens zijn. Daarnaast vermelden we [4] welke activiteiten we nog meer gepland hebben, los van het bovenstaande. In ons jaarplan geven we per onderdeel aan welke verbeterpunten we hebben gekozen en wat we wanneer gaan doen.

[1] Beoordeelde beleidsterreinen (maart 2015)				
	Beleidsterrein	**Doel**	**Behaald?**	**opmerkingen**
1	Kwaliteitszorg	Extra informeren n.a.v. tevredenheid ouder enquête	ja	Geen extra informatie verkregen
2	Didactisch handelen	groepsplannen	Loopt nog	Wordt verder uitgewerkt
3	Kwaliteitszorg	Informeren ouders naar computerbeleid en actuele thema's	ja	Geen extra informatie verkregen
4	Opbrengsten	communicatie	nee	Aandachtspunt volgend jaar
5	Zorg en begeleiding	Terugkoppeling ook naar ouders	ja	
6	Kwaliteitszorg	Bespreken resultaten	ja	
7	Aanbod	Begeleiding ouder bij computergebruik	neen	Speerpunt volgend jaar
8	Schoolplan	Blijvend in ontwikkeling	ja	

[2] Vragenlijsten (maart 2015)		
	Vragenlijst	**Gem. score**
1	Ouders	3.28
2	Leraren	3.39
3	Leerlingen	voldoende/goed

[3]Gekozen verbeterpunten (globaal)		
	Beleidsterrein –Thema	**Gekozen verbeterpunten**
1	Leerstofaanbod	a.ICT (Ithaka) b.Rekenen wiskunde, oriëntatie op nieuwe methode
2	Didactische werkvormen	a.HGW verder implementeren b.HB aanbod
3	Leerstofaanbod	Doorgaande lijn
4	Communicatie	Communicatie met ouders (o.a. opbrengsten) Communicatie onderling
5	Zorg en begeleiding	Communicatie over extra zorg
6	Kwaliteitszorg	ParnasSys kennis vergroten en invoeren van meer gegevens.
7	Opbrengsten	a.Anders verantwoorden: portfolio, groeitrap, b.Toetsen Boomtestuitgevers
8	Schoolplan	Blijvend in ontwikkeling.
9	Kwaliteitszorg	Vragenlijsten sociale veiligheid

[4] Uitwerking van de verbeterpunten per beleidsterrein – thema – aspect	
Beleidsterrein	**Didactisch handelen**
2a. Verbeterpunt (wat)	Expertise vergroten van leerkrachten d.m.v. het implementeren van handelingsgericht werken met daaraan gekoppeld theoretische vorming op het gebeid van executieve functies met als resultaat dat alle leerkrachten een groepsplan gedrag kunnen maken en preventief en handelend leren omgaan met de doelgroep kinderen. Inclusief de meer- en hoogbegaafden.
Gewenste situatie (doel)	Leerkrachten die d.m.v. training kennis opbouwen over deze doelgroep en adequaat leren handelen zodat het welbevinden van de doelgroep en de leerkracht ook van grote invloed worden op het sociale klimaat van de klas en de hele school. De leerkracht heeft weet van risicofactoren en beschermende factoren en kan kortdurende interventies toepassen. De leerkracht heeft handvatten om de functie van het lastige gedrag te doorgronden. De leerkracht weet handelingsstrategieën toe te passen en weet de vooruitgang te meten.
Activiteiten (hoe)	De BVS-advies en aan o.a. de hand van het boek “Groepsplan gedrag” van Kees van Overveld Werkochtenden en collegiale intervisie en klassenbezoek.
Betrokkenen	Team inclusief directie en IB
Periode (wanneer)	Gedurende studie (mid) dagen hele jaar.
Eigenaar (wie)	IB en Directie
Kosten	€498,- Wordt door gemeente gesubsidieerd.

Evaluatie (wanneer)	Einde schooljaar
Borging (hoe)	Ieder volgend schooljaar

Beleidsterrein	**Didactisch handelen**
2b.Verbeterpunt (wat)	Meer aangepast aanbod voor meer-hoogbegaafden
Gewenste situatie (doel)	Kinderen die met plezier naar school gaan/ Tevreden ouders
Activiteiten (hoe)	• schoolbreed de begeleiding van deze doelgroep structureren zodat er een doorgaande lijn is door alle leerjaren heen • uitdagingen die specifiek zijn voor deze doelgroep met hen aangaan en hen de vaardigheden aanleren die nodig zijn voor het succesvol doorlopen van hun schooltijd
Betrokkenen	Alle leerkrachten en een werkgroep met ook ouders
Periode (wanneer)	Hele schooljaar
Eigenaar (wie)	Werkgroep HB
Kosten	Buiten die van de BVS niets
Evaluatie (wanneer)	Iedere twee maanden
Borging (hoe)	Blijvende implementatie

Beleidsterrein	**Didactisch handelen**
1a.Verbeterpunt (wat)	ICT gebruik
Gewenste situatie (doel)	Bijv. Beheersing Word en algemeen gebruik
Activiteiten (hoe)	Op Ithaka niveau
Betrokkenen	Directeuren en staf Ithaka
Periode (wanneer)	Schooljaar 2015-2016
Eigenaar (wie)	Ithaka
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	Einde schooljaar
Borging (hoe)	implementatie

Beleidsterrein	**Opbrengsten**
7a.Verbeterpunt (wat)	Anders verantwoorden
Gewenste situatie (doel)	Portfolio
Activiteiten (hoe)	Inbreng in team, discussie, oefenen, afspreken
Betrokkenen	Hele team
Periode (wanneer)	Twee teamvergaderingen als agenda punt
Eigenaar (wie)	Yvonne van Buggenum
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	Januari 2016
Borging (hoe)	-

Beleidsterrein	**Didactisch handelen**
3.Verbeterpunt (wat)	Leerstofaanbod
Gewenste situatie (doel)	Doorgaande leerlijn kleuters naar klas 1

Activiteiten (hoe)	Inbreng in kleuteroverleg, uitnodigen leerkracht klas 1 met IB
Betrokkenen	kleuterbouw met IB en leerkracht klas 1
Periode (wanneer)	Twee teamvergaderingen als agenda punt
Eigenaar (wie)	Caroline Mast Intern begeleider
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	Februari 2016
Borging (hoe)	Bij evaluatie einde schooljaar

Beleidsterrein	**Communicatie**
4.Verbeterpunt (wat)	Hoe te communiceren met behoud van eigen grenzen, maar wel in openheid
Gewenste situatie (doel)	Ouders tevreden, team in balans
Activiteiten (hoe)	Studiemiddagen o.l.v. Margareta von Salisch
Betrokkenen	Iedere leerkracht, IB en directie
Periode (wanneer)	2x per jaar bij oudergesprekken en op behoefte van ouder 2 studiemiddagen
Eigenaar (wie)	Directie
Kosten	€2500,-
Evaluatie (wanneer)	Einde schooljaar bij jaar evaluatie
Borging (hoe)	Agendapunt indien nodig

Beleidsterrein	Zorg en begeleiding
5.Verbeterpunt (wat)	Communicatie over zorg van individuele leerling met ouders
Gewenste situatie (doel)	Alle ouders tevreden
Activiteiten (hoe)	Afspraken tussen “zorgverlener” en ouder op schrift stellen.
Betrokkenen	Intern Begeleider
Periode (wanneer)	September 2015
Eigenaar (wie)	Intern Begeleider
Kosten	
Evaluatie (wanneer)	Maart 2016
Borging (hoe)	In communicatie beleid opnemen

Beleidsterrein	Opbrengsten
7b.Verbeterpunt (wat)	Keuze van andere niet methode gebonden toets.
Gewenste situatie (doel)	Meer aangepaste toets afgestemd op manier leren.
Activiteiten (hoe)	Keuze maken (pilot klas 4 juni 2015) Oriëntatie reeds op bijeenkomst BVS
Betrokkenen	team
Periode (wanneer)	Januari 2016
Eigenaar (wie)	Intern Begeleider
Kosten	€ 1700,-
Evaluatie (wanneer)	Maart 2016
Borging (hoe)	Toetskalender

Beleidsterrein	Kwaliteitszorg
6.Verbeterpunt (wat)	Uitbreiding gebruik ParnasSys
Gewenste situatie (doel)	Invoeren van toetsen, gesprekken, groepsplannen en lesvoorbereding
Activiteiten (hoe)	1x per maand in vergadering inroosteren
Betrokkenen	Hele team
Periode (wanneer)	Hele schooljaar
Eigenaar (wie)	IB
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	Einde schooljaar
Borging (hoe)	Hele team/IB

Beleidsterrein	Schoolplan
8 .Verbeterpunt (wat)	In ontwikkeling houden
Gewenste situatie (doel)	Actueel
Activiteiten (hoe)	1x per maand in vergadering inroosteren
Betrokkenen	Hele team
Periode (wanneer)	Hele schooljaar
Eigenaar (wie)	Directie
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	Einde schooljaar
Borging (hoe)	Directie

Beleidsterrein	Kwaliteitszorg
9 .Verbeterpunt (wat)	Vragenlijsten sociale veiligheid
Gewenste situatie (doel)	Inzicht verkrijgen
Activiteiten (hoe)	Uitzetten maart 2016
Betrokkenen	Alle leerlingen
Periode (wanneer)	Maart 2016
Eigenaar (wie)	Directie
Kosten	-
Evaluatie (wanneer)	April 2016
Borging (hoe)	Verwerken in volgend jaarplan

Hoofdstuk 8 ***Nadere (proces) uitwerking***

Zoals eerder genoemd is dit schoolplan een eerste waarbij gebruik gemaakt wordt van WMK-PO.
Afgelopen jaar hebben we gewerkt aan een jaarplan, hetgeen een onderdeel zal vormen van het vierjaarlijkse schoolplan.

De hierboven genoemde beleidsterreinen zullen in het eerste jaar van dit beleidsplan via een gestructureerd stappenplan in samenwerking met de medewerkers verder uitgewerkt worden.

Deze stappen zien er als volgt uit:

Stap 1: Per beleidsterrein wordt een Quick scan uitgevoerd op basis van de vragenlijsten uit WMK-PO.

Stap 2: Deze vragenlijsten worden geanalyseerd door de schoolleiding.

Stap 3: Op basis van deze analyse vindt een studiebijeenkomst plaats met het team. Deze studiebijeenkomst kan ook met alle teams tezamen gehouden worden.
Op basis van bijvoorbeeld stellingen (daarbij kan gedacht worden aan stellingen uit de competentieprofielen) vindt een gesprek plaats om te komen tot school kreeg de afspraken: zo doen bij de dingen!

Stap 4: Deze opbrengsten worden beschreven en vormen een kwaliteitskaart.

Stap 5: De kwaliteitskaarten kunnen gebundeld worden in een vademecum.